

[Miljøministeren]

Der gælder ingen særlige regler for behandling af sager om støj fra militære øvelsesområder efter bekendtgørelsen om reglement om miljøbeskyttelse eller efter miljøbeskyttelsesloven.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) *Forhandling om redegørelse nr. R 16:*

Ministeren for kulturelle anliggendes kulturpolitiske redegørelse af 17/5 84.

(Redegørelsen anmeldt 17/5 84. Redegørelsen givet 17/5 84. Meddelelse om forhandling 17/5 84).

Forhandling

Lasse Budtz (S):

Først vil jeg selvfølgelig gerne takke ministeren for redegørelsen; én årlig, bred kulturpolitisk debat må folkettinget nok have tid til.

Redegørelsen er interessant om ikke af andre grunde, så fordi ministeren allerede på s. 3 i et manuskript på 18 sider indrømmer, at det er nødvendigt at forøge de kulturelle bevillinger i de kommende år.

Vi husker alle, at det var regeringens indstilling fra starten, at også kulturministeriets budget skulle beskæres, skønt det som bekendt er minimalt. Et flertal uden om regeringen hindrede denne beskæring, og nu er vi altså havnet i den situation, hvor ministeren erkender, at det ikke er færre, men flere penge, der er brug for, og det synes jeg er ganske flot at erkende.

Socialdemokratiet er enig i den holdning, bl.a. fordi vi selv har været med til at fremkalde den lovgivning, der øger det økonomiske behov på kulturområdet. Men når regeringen nu indrømmer nødvendigheden af en forøgelse af de kulturelle bevillinger, hvorfor angriber ministeren så samtidig tilskudssystemerne? Og hvorfor er den regering, ministeren tilhører, også samtidig med til at formindske de kulturelle muligheder, kommunerne ellers stiller til rådighed? Det hænger ikke rigtig sammen.

Socialdemokratiet er enig med ministeren i, at det er samfundets opgave at skabe forudsætninger for kulturelle tilegninger for så mange som muligt og at give så mange forskellige tilbud som muligt, og vi er også fuldstændig enige i, at ingen skal bestemme,

hvad andre har godt af. Kunsten og kulturen bør udvikle sig i fuldstændig frihed, og det ville unægtelig være en ulykke, hvis politikerne skulle bestemme eller skulle stemme om kunstarters berettigelse f.eks. Men jeg synes, det er en ny holdning hos centrumdemokraterne. Har de ikke hele tiden ønsket at tage stilling til, hvad der f.eks. burde sendes i Danmarks Radio? Og det er bestemt ikke regeringens, men det såkaldte andet flertals skyld, at der nu bliver givet øgede midler til det eksperimenterende teater og til børneteatrene; dette var jo ikke sket, hvis regeringens forslag var blevet fulgt.

Heller ikke socialdemokratiet bryder sig om unødvendig administration og bureaukrati, men ministeren langer efter vores mening helt unødvendigt hårdt ud efter de såkaldte rammer af organisationsmæssig art, som vi finder på det kulturelle område. Rammerne er jo kun til for at formidle, de er til for at sikre udfoldelserne og for at åbne mulighederne for de modtagende, for forbrugerne. Det er indlysende, at man skal gøre noget for kvaliteten, og kvaliteten skal ledsages først og fremmest af faciliteterne, men også af yttingsfriheden, også for mindretallene og for dem, vi måske i første omgang ikke kan forstå; den skal ledsages af kulturelt demokrati og derfor også af decentralisering. Jeg synes, det er interessant, at centrumdemokraternes kulturminister ved denne lejlighed angriber rammerne. Det eneste indhold, ministeren for alvor synes at have interesseret sig for indtil nu, er reklamer i fjernsyn.

Men der er da heldigvis også plads til den omvendte synder i kulturens paradis, og jeg håber virkelig, at der er tale om en omvendelse.

Decentralisering i den kulturelle udfoldelse betyder frihed og tolerance og også frihed til at vælge noget andet. Et sted i redegørelsen advarer ministeren fuldstændig rigtigt imod, at bibliotekernes besparelser kommer til at ramme bogindkøbene, men bogindkøbene er for længst ramt, der er for længst sket en indskrænkning af bogindkøbene, og det er et direkte resultat af regeringens bloktilskudspolitik. Overordentlig mange kommuner har som bekendt følt sig tvunget til at beskære kulturbevillingerne, og det er gået ud over mange biblioteker, deres bogindkøb, deres åbningstider og deres personale. Og

[Lasse Budtz]

dette går jo netop ud over mangesidigheden og valgfriheden.

Igen hænger ministerens udtalelser ikke rigtig sammen med den politik, der er ført. Jeg synes, ministeren i sin redegørelse ærligt skulle have erkendt, at de kulturelle forbedringer, der er gennemført i denne samling, skyldes det såkaldte andet flertals forslag og ændringsforslag. Det er rigtigt, at museumsområdet nu får en forbedret økonomisk stilling, men det er dog oppositionens skyld, at museerne ikke tvinges til at sætte entreen skyhøjt eller sælge ud af kunstværkerne for at klare den registrering, som ministeren lagde op til. Og regeringens forslag ville være gået ud over de penge og den tid, der er til rådighed for publikumsbetjeningen.

Socialdemokratiet måtte også opfatte ministerens forslag til museumslov som i hvert fald et forsøg på at indføre en slags central og statslig styring, og dette er nu undgået.

Støtten til teatrene sættes op, og under-skudsdækningen bevares. Det er ikke regeringens idé, men regeringen har ved et forlig accepteret oppositionens krav. Hertil kommer det for os meget vigtige, at abonnementsordningerne igen gøres landsdækkende, ligesom man også har bøjet sig for kravet om nedsættelsen af et udvalg og gennedsættelsen af et udvalg, som ministeren ellers ville have afskaffet, et udvalg, der skal se på en samlet revision af teaterlovgivningen. Igen: salig er den omvendte. Men naturligvis, de politiske realiteter og fornuftig pragmatisme kan få os alle – og jeg gentager: os alle – til at indgå de nødvendige politiske kompromiser, og det tror jeg kun er godt.

På billedkunstens område siger ministeren, at hun vil være tilbageholdende over for en øget formidlingsindsats, hvis det ikke kan ske gennem en forbedring af kunstnernes vilkår. Det er rigtigt, at kunstnernes vilkår bør forbedres, men det sker jo netop ved at skabe rammer for deres indsats, og ved at være tilbageholdende over for formidlingsindsatsen forringer man mulighederne for at formidle kunstnernes formåen.

På musikkens og filmens område henviser ministeren rigtigt til de forbedringer, der er sket ved tidligere lovgivning, og selv om jeg er et yderst beskedent menneske, som ministeren ved, vil jeg dog minde om, at denne lovgivning blev formidlet af socialdemokratiske regeringer. Å propos filmens vilkår kan

det måske være rimeligt at advare mod den voldsomme magtkoncentration, der i disse år har fundet sted i dansk film. En sådan magtkoncentration kan skade den frie kulturelle og kunstneriske udfoldelse, og at vi er tilhængere af spredning af kapitalen også i kulturens verden og dermed af decentralisering, kan næppe undre nogen.

Ministeren har meget naturligt også et afsnit om de kulturelle uddannelsesinstitutioner. Hvis jeg har forstået det rigtigt, ønsker ministeren – men det står nu ikke direkte i redegørelsen – at efteruddannelsen på biblioteksskolen skal betales af kommunerne og ikke af staten. I betragtning af den økonomiske situation, som regeringen har bragt kommunerne i som følge af bloktilskudspolitikken, må en sådan ændring gå ud over enten uddannelsen, fordi man må frygte indskrænkninger, eller biblioteksbudgettet, fordi man må finde nogle områder at spare på, eller forskningen, fordi man af sparehensyn sender færre på skole. Det vil i alle tilfælde gå ud over kulturen, og det kan næppe være kløgtig politik.

Ministeren overvejer også at indføre afgangsbedømmelser på kunstakademiets billedskoler, altså en slags eksamen. Når jeg læser ministerens redegørelse, kan jeg fristes til at tro, at intentionen er rigtig og meget redelig, men er det alligevel ikke farligt? Snævre smagsinteresser og modedannelser kan måske netop derved stoppe spændende, eksperimenterende unge kunstneres udvikling, og jeg må derfor umiddelbart advare mod dette forslag, selv om det måske nok er velment.

Afsnittet om lokalsamfundets kulturaktiviteter inspirerer til at gøre opmærksom på et problem, som jeg synes næsten er af samfundsmæssig karakter. Jeg tror, at medborgerhusene, som vi tidligere kaldte kulturhuse, har fået en stigende betydning, men regeringens bloktilskudspolitik medfører på dette område som på andre områder i kommunerne, at man fører en højst uensartet politik. De kulturelle tilbud er meget forskellige fra kommune til kommune. Der sker nogle helt klare spring. Jeg mener ikke, at tilbuddene skal være fuldstændig ens, men jeg mener, at der skulle være et vist minimum af tilbud, og måske burde vi i fællesskab lave nogle minimumsnormer.

[Lasse Budtz]

Andre medlemmer af den socialdemokratiske gruppe vil deltage i denne debat, og jeg skal derfor i denne omgang indskrænke mig til at sige om TV-spredningen, at socialdemokratiet er tilhænger af en TV-kanal 2. Det kan ikke undgå at koste penge og da slet ikke, hvis vi skal stille det rigtige krav til kvalitet. Det nytter ikke at kræve en stor licensforhøjelse for at få et TV 2, men vi er også imod reklamer i TV – det er nok sivet ud. En vis omprioritering og en bedre udnyttelse af de eksisterende faciliteter er derfor naturlig. Måske vil det være rimeligt at afvente mediekommissionens indstilling til efteråret, før vi beslutter os definitivt.

Socialdemokratiets grundlæggende holdning er altså – bortset fra det selvfølgelig krav om kvalitet på kulturområdet – ytringsfrihed og derfor tolerance, et kulturelt demokrati og derfor ikke ensretning, decentralisering og derfor ikke ensidighed. Kultur er for alle, der er ikke nogen form for kultur, der er finere end andre, og finkultur ved vi slet ikke hvad er.

Per Stig Møller (KF):

Statslig kulturpolitik er i grunden noget underligt noget. Fortidens mæcener så, læste og lyttede og støttede med deres egne penge, hvad de personlig gik ind for og troede på. Staten derimod hverken ser, hører eller læser og er derfor kunstneren ganske uvedkommende, hvis det ikke lige netop var, fordi den støtter med andres penge.

Imidlertid forholder det sig jo sådan, at mæcener er få og de moderne økonomiske betingelser så barske, at kunsten slet ikke kan trives på markedskræfternes præmisser alene. Det har den i øvrigt aldrig kunnet. Dertil kommer, at der for en kulturnation findes utallige opgaver, som det vil være naturligt at klare i fællesskab, og fællesskabets pengepung er nu engang de offentlige kasser. Det gælder først og fremmest bevarelsen af vores kulturarv, videreførelsen i form af uddannelser og opbygningen af nationale samlinger til gavn for landets borgere.

Det er til gavn for både nutidens og fremtidens mennesker, at vi bevarer det værdifulde og dermed sikrer dets muligheder for at være til stede i fremtiden. Det er væsentligt, at hver tid sætter sit åndelige præg på historien, der er en proces. Det gør tiden i kraft

af det, den skaber og giver livsbetingelser. Enhver må beklage, at vor tid ikke har skænket eftertiden Dreyers Jesusfilm eller et bygningsværk af Jørn Utzon. Hvordan vil dommen lyde over en tid, der kun satte sig varige spor i form af forsikringspalæer og bankfacader? Ved at renovere og forny Det kgl. Teater samt opføre et par musikhuse har vi såmænd kun gjort det mindste, vi kunne gøre. De spor, en tid vælger at sætte sig, vidner om, hvad tiden var.

Det er derfor godt, at den nuværende regering har besluttet, at der i det statslige byggeri skal afsættes et beløb, svarende til én procent af byggeudgifterne, til kunstnerisk udsmykning. Det er den rigtige vej, for kunstnere vil ikke subventioneres, de vil naturligvis anvendes. De ønsker at sige og vise tiden noget; det er derfor, vi lytter og ser. Derfor er det en rigtig kulturpolitik at give støtten så direkte som muligt til kunstneren og værket og at gøre administrationen så beskedent som muligt.

I kulturpolitikken må der satses og voves. Det må der særlig i søgende og stærkt foranderlige tider, thi i dem kræves stor mobilitet af den enkelte. Men hvad er mobile mennesker uden tyngde og midtpunkt, hvad er foranderlige tider uden konsistens? Det er manipulerbare individer og flyvske tider. Tyngden i sindet og konsistensen i forandringen bidrager kulturen med. Derfor er det just i tider med store krav til forandringssevner, at fornyelse af kunst og kultur skal fremmes mest muligt; det er i dem, vi har størst behov for en ekspansiv kulturpolitik, og det er selvfølgelig fremsynet, at regeringen midt i en nedskæringsperiode vil udvide kulturbudgettet ud fra nøgleordene: kvalitet, mangfoldighed og valgfrihed, hvortil jeg gerne vil føje ordet fornyelse.

Kulturområdet har en ganske særlig bevidsthed hos denne regering, hvad vi ikke mindst ser af, at man nu vil se på kunstnerens sociale stilling; det er der vist ikke nogen der har taget tilstrækkelig seriøst på før denne regering.

Der er i den seneste måned indgået flere væsentlige forlig, som vil få stor betydning for kulturlivet. Det drejer sig om museumsloven, idrætten og teaterloven, og indtil for 5 minutter siden troede vi jo også, at det kunne komme til at dreje sig om TV-virksomhed.

[Per Stig Møller]

Hvad museumsloven angår, er det positivt, at de store, nationale samlinger nu tilgodeses. Det er væsentligt, at konserveringen forbedres, og det vil være værdifuldt, om vi sikrer, at nyere kulturhistoriske miljøer, elementer og bygninger efter 1536 kan reddes for eftertiden.

Marienburg var et trist kapitel, som forhåbentlig bliver det sidste i denne triste historie om en tid, der rev alt for meget ned og byggede alt for lidt tidsoverskridende op. Vi må sørge for, at museerne i det mindste kan optegne og affotografere, hvad de finder interessant, og vi bør se på forholdene for veteranhuse.

Hvad billedkunsten angår, er det fortjenstfuldt, at ministeren har fået optaget en bevilning til støtte for fortrinsvis yngre kunstners udstillingsvirksomhed. Udstillinger er nu engang deres eneste mulighed for at træde i kontakt med tiden. Men jeg vil være meget taknemlig, om ministeren herudover vil overveje at fremme decentraliseringen ved at lade de kommuner og amter, som ønsker statuer og skulpturer, selv bestemme, hvem der skal skabe dem. Det er ikke motiverende for dem, at de nok kan få lov til at betale, men ikke til at afgøre, hvilken kunst de dér på stedet vil omgives af.

På musikområdet er der i de senere år sket store forbedringer gennem musikhusene, men ligesom for teatrenes vedkommende må den levende musik nu engang komme ud til alle egne, for i dag er alle med til at betale den subventionerede kultur. Husene må ikke friste til at formindske turneerne, for så begynder kulturen at optræde som sneflen, hvilket jo skulle være ganske overflødig, eftersom den ikke i sig selv bærer noget hus på ryggen.

Inden for litteraturen lover ministeren at satse mere på forskellige områder af litteraturen, og ministeren forudskikker at ville gøre det over tipsmidler og kunstfond uden at øge det administrative apparat. Også det er den rigtige vej, for der skal gå så meget som muligt til kunstværket, og så lidt som muligt skal gå til spilde på vejen uden for kunsten.

På rettighedsområdet sker der forbedringer, og ministeren vil fordele biblioteksafgiften mere retfærdigt. Det er godt. Imidlertid bør ministeren ikke på kopieringsområdet vente alt for længe. Kopieringsmaskinerne, der ruller og ruller, fritager skolerne for at

købe bøger, men berøver samtidig forfatterne deres udkomme, når skolerne frit henter side efter side ud af deres bøger.

Teaterområdet er blevet bragt ind i et fornuftigt leje her i folkettinget, baseret på kvalitet og fornyelse samt alle egnes ret til at modtage forestillingerne. Vi skal nu vente med den samlede gennemgang af teaterområdet for at se at få gjort den ganske fremsynet.

På TV- og radioområdet er den tilstræbte mangfoldighed en fordel for alle, også for Danmarks Radio, skulle jeg mene, men spørgsmålet er, om man på lokal-TV- og lokalradioområdet kan vente helt til 1986 med at tage stilling til reklamespørgsmålet, for hvad sker der da? Sker der så ikke det, at man kvæler barnet i navlestrengen?

På de kulturelle uddannelsesområder er ministeren også indstillet på fornyelse, og vi vil gerne medvirke til de antydede forbedringer, ikke mindst hvad angår konservatoriet for rytmisk musik og statens teaterskole.

Ministeren agter også at følge de kulturelle aktiviteter i lokalsamfundet, men henviser dem med rette til kommunernes bevågenhed. Dette område vil utvivlsomt udvikle sig til gavn for hele samfundslivet i takt med informationsrådets udbredelse. Det er på dette område, modvægten til den frygtede teknificering og afsjæling af samfundet skal opstå. Det vil blive et område, vi med tiden kommer til at beskæftige os mere med under den klare devise, at det skal trives uden indblanding, men til gengæld blande sig i alt.

Det internationale kultursamarbejde skal jeg ikke sige ret mange ord om, men jeg vil anbefale en tanke om, at man overvejer en fællesnordisk indsats i den kommende Eurosatellit. Man kunne jo forestille sig, at vi gik sammen i Norden om en radiokanal, der sendte nordisk seriøs musik ud til hele Europa. Under alle omstændigheder agter tyskerne jo nu at forsøge Europas tilværelse med tysk musik. Så hvis satellitlyden bliver bedre end den, vi kender i dag, vil satellitkanalerne blive en væsentlig konkurrent til de eksisterende nationale musikkanaler.

Endelig skal jeg rose ministeren for, at hun nu vil bringe arkiveringen af Danmarks Radios produkter på plads. Det er en historisk skandale, at næsten alle udsendelser er blevet slettet. Forskningen i vor tid er blevet

[Per Stig Møller]

grundigt lemlæstet gennem denne mangel på opbevaringsordning.

Å propos opbevaring går jeg da ud fra, at revisionen af det kgl. bibliotek skrider frem efter planen.

Endelig fastslår ministeren, at hun vil være rede til at omprioritere inden for det kulturelle område. Deri har ministeren ret. Man har en alt for kraftig tendens til at tro, at kulturområdet bare kan lægge lag på lag uden at skubbe ud, hvor der måtte være blevet overflødige elementer tilbage. Man kan ikke bare ekspandere, man må også være villig til at omgruppere. Kulturområdet må aldrig blive en forstening. Også det gennemlever forandringer, og også her forudsætter fornyelse en omstilling og ophævelse af noget gammelt. Det er blot ikke lige gyldigt, hvad man stiller sig om til, og hvad man ophæver. Derom drejer den kulturpolitiske debat sig, og jeg synes, at ministerens redegørelse udgør et godt fundament for en sådan kulturdebat.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Nu var hr. Per Stig Møller jo ikke i folketinget i sidste samling, men jeg vil da godt gøre opmærksom på, at det er ikke regeringens fortjeneste, at vi fik den ene procent til kunstnerisk udsmykning af statens bygninger. Det var faktisk et forslag fra SF, som vi var så heldige at få igennem ved et flertal her i folketinget, og regeringen stemte også for det, men det var altså vores forslag. Æres den, der æres bør!

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Jeg var lige ved at tro, at jeg hørte forkert, men jeg har spurgt mig for i salen og fået bekræftet, at hr. Per Stig Møller sagde, at ingen før denne regering har taget kunstnerens sociale forhold alvorligt. Jeg vil gerne have at vide, om det er rigtigt, at dette er blevet sagt, og i bekræftende fald med hvilken begrundelse hr. Per Stig Møller siger dette. Det kan dog vist kun skyldes uvidenhed om, hvad der er sket tidligere, hvis denne bemærkning virkelig er fremsat, og jeg kan sige, at ikke alene kommer den bag på os, men den kommer sandelig også bag på

kunstnerne. Jeg må måske diskret gøre opmærksom på, at det er denne regering, som har anbragt talrige kunstnere ikke alene på understøttelse, men også på en fastfrosset understøttelse, så jeg forstår simpelt hen ikke rigtig, hvad meningen er.

Mette Madsen (V):

Tak til ministeren for redegørelsen. Det er glædeligt at se en kulturpolitisk redegørelse, der er så klar, kontant og positiv, fyldt ikke bare med gode intentioner, men sandelig også med facts.

Det vil være svært efter fremlæggelsen af denne kulturpolitiske status at have noget som helst grundlag for at angribe kulturministeren eller regeringen for at mangle kulturpolitisk holdning, og jeg synes da også, at det fremgik klart af hr. Lasse Budtz' ret venlige tale.

Lad mig citere fra redegørelsen:

»Kvalitet, mangfoldighed og valgfrihed er nøgleordene for regeringens kulturpolitik.

Vi må sikre, at kunstnerne har rimelige vilkår at arbejde under.

Vi må sikre rimelige betingelser for vore store kulturinstitutioner, for museerne, arkiverne og bibliotekerne og for Det kgl. Teater.

Vi må sikre, at alle stadig har adgang til et bredt udbud af dansk og fremmed litteratur.

Vi må sikre vore kulturelle uddannelsesinstitutioner og deres kvalitet.«

Den liberale kulturpolitik bygger på et menneskesyn og et samfundsyn, der siger nej til kulturelt formynderi og kulturel styring. Den sigter mod det mål at sætte det enkelte menneske i stand til at tænke, vælge og handle selvstændigt og bygger på det frisind, der respekterer andres synspunkter og andres ret.

Vi mener i venstre, at der skal være mange tilbud, og at det skal være gode tilbud, men der skal ikke være påbud, ikke styring, end ikke den mest velmente. Det kan ikke tit nok understreges, at de offentlige tilbud, statslige eller kommunale, ikke må kvæle det frivillige arbejde, som er en del af vor kulturelle tradition, og som mange voksne stadig ofrer fritid og ildhu på i foreninger og frivillige korps. Dette er en sund modvægt mod den fare for ensretning, der ligger i, at det offentlige overtager en større og større del af fritidstilbudene.

[Mette Madsen]

Vi finder i venstre en stor værdi i at deltage i kulturaktiviteter og i det fælleskab, der er omkring gode fritidsoplevelser med jævnaldrende eller sammen med éns egen familie, men for at tilføre fællesskabet noget positivt må man også have mulighed for og lov til at udvikle sig selv. Fællesoplevelser kan være inspirerende, frugtbare og varme, og dem kan ingen af os undvære, men vi kan heller ikke undvære egenoplevelserne.

Desværre er ikke alle klar over, at kulturtilbuddene også er til for dem; derfor er det vigtigt, at vi lærer børnene i skolen at bruge de kulturtilbud, som de som voksne selv skal være med til at betale til. Hvis vi forsømmer det, vil vi fortsat have medborgere, der er modstandere af enhver form for kulturstøtte, og – hvad der er mere sørgeligt – som går glip af de glæder og berigelser, der ligger i de tilbud, denne støtte går til.

Vi har i de sidste uger drøftet museerne og teatrene meget, og i venstre er vi enige med ministeren i, at uden en indsats fra det offentlige kan disse og andre kulturelle institutioner ikke sikres. Vi deler også det synspunkt, at kvaliteten skal være det bærende, og at kunstnerne skal have rimelige vilkår, ikke bare for deres arbejde, men også på alle de områder, hvor vi i samfundet prøver at hjælpe andre grupper, når og hvor det er nødvendigt. Vi taler meget i dette hus om uddannelse, jobskabelse, dagpenge og skat, men det er meget sjældent kunstnerne, vi så har i tankerne.

Vi mener i venstre, at de unge, der vælger en musik fremtid, skal have lige så gode uddannelsesmuligheder som andre unge, og derfor støtter vi skolerne for film, ballet, musik, teater osv. Vi har fra venstres side efterlyst en drøftelse om en forbedring af teateruddannelsen, lige siden betænkningen kom for flere år siden, ikke bare for skuespillere og instruktører, men for alle de teaterarbejdere, der er med til at bygge en forestilling op: malere, snedkere, skræddere, lysteknikere osv. Og jeg kan henvise til, at i en betænkning om Det kgl. Teaters fremtid er der ofret en masse tid og arbejde på at lægge nogle vældig gode og inspirerende ideer frem, netop til undervisning af teaterarbejdere.

Men den dag, man står med en kunstnerisk uddannelse, hvad så, hvis man ikke får job? Jobskabelse – for kunstnere er det på forsøgsstadiet. Men det, der lød som et co-

lumbusæg, har dog også vist negative sider. Vi må følge forsøget med interesse. A-kasse, ja, nok for visse kunstnergrupper, men f.eks. har man den ikke for billedkunstnere. Kunstnersammenslutningerne arbejder imidlertid på at finde en brugelig model, og vi ser frem til at få resultatet forelagt. Det kan jo ikke være rimeligt, at en maler skal lægge penselen eller en forfatter trække hættten ned over skrivemaskinen, mens de som medlemmer af en selvstændig A-kasse modtager dagpenge.

Også kunstneres skatteforhold bør forbedres og tilpasses kunstneres særlige vilkår, og vi ser frem til hurtigt at få en indstilling fra det udvalg, regeringen nedsatte sidste efterår. Må jeg ikke lige i denne forbindelse bede ministeren spørge skatteministeren, hvordan det går med at få fjernet momsen på billedtæpper.

Der skal skaffes værksteder og hjælp til udstillingsvirksomhed. Det bør også være en opgave for kommunerne, lige så vel som der i den kommunale planlægning også bør tages hensyn til andre kulturaktiviteter end udelukkende idræt.

Mulighederne for støtte til kunstnerne gennem Statens Kunstfond blev betydelig forbedret, da den nuværende regering trådte til, og ministeren stiller i redegørelsen yderligere midler i udsigt. Hvis fonden får denne forøgelse, vil jeg bede ministeren om at se på fordelingsnøglen med hensyn til de forskellige kunstarter, for det forekommer mig – det har jeg også sagt til tidligere kulturministre – at tonekunstnerne er forfordelt. Men der er desværre ingen revisionsparagraf i loven om Statens Kunstfond; det ville ellers være dejligt, synes jeg, hvis vi også en dag kunne drøfte den separat.

Tonekunsten er vel nok den sværeste kunstart at skaffe brød i huset med. Vi må ud af den vanetænkning, at man ikke køber tonekunst, som man køber malerier eller skulpturer. Tænk, hvis vore erhvervsvirksomheder ved jubilæer eller andre festlige lejligheder somme tider købte et stykke tonekunst, således at man havde sin egen march, sin egen kantate eller anden form for kendingsmelodi! Og jeg synes faktisk, folketinget skulle gå i spidsen og hvert år bestille et stykke musik til folketingsåbningen. Hvorfor gør vi ikke det?

Jeg vil også i dag kippe med flaget for trafikministeren, der ifølge Jyllands-Posten i

[Mette Madsen]

går har bedt en dansk komponist komponere tonesignaler til brug ved meddelelser til de rejsende på stationerne, i tog og på færger og samtidig bedt 40 danske kunstnere udsmykke kupeerne i de gamle lyntog. Jeg får lyst til at sige bravo! – og jeg ved godt, jeg ikke må sige »Mr. Jardex«.

Og mens vi er ved kunstfonden, kunne nogle af de nye penge måske øremærkes til rejsevirksomhed for indkøbsudvalget. Hvis dette udvalg ikke har råd til i rimeligt omfang at besøge udstillinger og værksteder uden for hovedstadsområdet, sker der nemlig det, at mange kunstnere er afskåret fra at komme i betragtning, når Statens Kunstfond køber ind. Jeg har et par gange fået en bemærkning om det med i årsberetningen som medlem af repræsentantskabet. Men det er også et pengespørgsmål – for fonden altså.

Der er ved at være større forståelse for, at offentlige bygninger og rum trænger til billedkunstnerisk udsmykning, og det viser jo også de mange kunstfonde, der er oprettet lokalt rundt om i amter og kommuner. Men det ville også være en tilskyndelse til udsmykning både af erhvervsbygninger og private bygninger, hvis kreditforeningerne var indstillet på at lade mur- og nagelfast kunstnerisk udsmykning indgå i den samlede byggefinansiering.

På bogområdet er jeg glad for ministerens tilsagn om, at de uretfærdigheder, der er omkring biblioteksafgifterne, vil blive søgt løst ved lovrevisionen i 1985–86.

Også loven om ophavsret har længe trængt til en tilpasning til de moderne medier, men også de små ændringer, der har været nødvendige undervejs, må genvurderes. F.eks. finder vi i venstre ikke, at reglerne omkring Copydan giver rettighedshaverne det vederlag, der var folketingets hensigt med denne nyskabelse.

Også videoområdet har længe trængt sig på. Ministeren nævner kampagnen for oplysning og mærkning af videofilm. Jeg vil derfor gerne spørge ministeren, om hun har nogen fornemmelse af, hvordan denne kampagne forløber. Der er jo sat mange penge og lagt meget arbejde i den, så muligvis kunne vi få en halvvejsrapport. Jeg vil også gerne understrege, at jeg er meget enig med ministeren i, at forældrene har det primære ansvar på dette område. Vi skal ikke lovgive inden for hjemmets fire vægge, men vi bør

som lovgivere give forældrene den hjælp at gøre det så vanskeligt som muligt for børnene selv uden forældrenes vidende at få fat i de film, der efter lægelige eksperterets udsagn virker kvæstende på de unges sind. De lovræglere, som man eventuelt kunne bruge, ligger i så mange forskellige love, og vi mener derfor i venstre, at de bør samles i en særlig videolov, og vi arbejder i øjeblikket på et udkast.

Desværre er der ikke tid til at kommentere alle aspekterne i ministerens redegørelse, men vi glæder os i venstre over alle de forbedringer, der er hele vejen rundt.

Men det vigtigste afsnit står efter min mening på side 3, hvor ministeren lover yderligere bevillinger til kulturelle områder. Ministeren øremærker dem ikke, men jeg vil foreslå, at vi ud fra perspektivet om yderligere bevillinger lægger en plan nu for, hvordan disse øgede midler skal anvendes, en langsigtet plan for de store kulturinstitutioner, der i årevis er blevet udhulet på grund af pengemangel, altså vore museer, vore arkiver osv. og også Det kgl. Teater. Det er ikke for tidligt allerede nu at se på, hvad denne institution behøver, når ombygningen af Gamle Scene er færdig.

Når jeg har valgt i dag at tage forskellige områder op i lyset af en forbedring af kunstnernes kår, er min begrundelse den, at vi med bedre vilkår for kunstnerne usvigelig sikkert vil få en større kunstnerisk udfoldelse. Vi vil få mere og bedre kunst til glæde og inspiration for os alle sammen, og vi vil få en intensivering af tonerne og farverne i den brik, som vor tid engang vil blive i den danske kulturarv.

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er selvfølgelig med en vis spænding, vi i SF har ventet på den borgerlige regerings første kulturpolitiske redegørelse, men det ville være overdrevet at sige, at vi er blevet forbavsede over den. De kulturpolitiske holdninger, som kommer til udtryk i den, er desværre præcis dem, vi ventede. Alle de pæne og værdiladede ord om kunstens og kunstnernes betydning står der. Denne som tidligere regeringer bruger ordet kvalitet – hvad det så ellers er for noget – som ledeord, og denne som tidligere regeringer vil også, lidt i modstrid med alt det om kvaliteten,

[Ingerlise Koefoed]

give mennesker valgfrihed og vise tillid til deres dømmekraft.

Mens de socialdemokratiske kulturministre og ikke mindst den radikale K. Helveg Petersen i hyert fald i teorien havde tillid til den kraft, der kan ligge i menneskers selvforvaltning og eneaktivitet på de kulturelle områder, så synes ordene folkelighed og græsrod-der at være forsvundet komplet ud af denne ministers ordbog, undtagen når det drejer sig om idræt.

Interessen ligger på to områder: på det dannelseskulturelle, hvor staten skal støtte frembringelsen og frembringerne af kvalitets-kunst, kvalitetslitteratur, de store kulturinstitutioner og forskningsbibliotekerne, og på det kommercielle, som bl.a. via kommunikationssatellitter skal have det størst mulige spillerum.

At opøje sjæle og at give udspekuleret compensation eller erstatning for et fattigt arbejds- og fællesliv er, så vidt vi kan læse denne redegørelse, de kulturpolitiske ideer, som er regeringens. Det, der ligger midt imellem, det folkekulturelle, som er karakteriseret ved, at det er udsprunget af folk selv, at det sker på folks egne betingelser lokalt og i fællesskaber, at det er ikke-professionelt og indgår som en del af det almindelige hverdagsliv og i den enkeltes livssammenhæng, tales der ikke om.

Men, vil man så spørge: kommer alt det selvgroede og folkelige egentlig staten ved? Ja, det er bl.a. det, diskussionen kunne gå på. Var det ikke helt rimeligt, at staten sammen med kommunerne stillede midler til rådighed, at der fandtes nogle bevillinger, som kunne søges til folkelige aktiviteter, de aktiviteter, der, bl.a. fordi de er folkelige, trænger til at udbygges og fordybes, ikke mindst af hensyn til de mange arbejdsløse og de mange unge, der har initiativer og ideer nok, og som ikke har noget at have dem i undtagen til morsomme og spændende Kulørte Klat-ar-rangementer?

Hvorfor er det egentlig rimeligt, at de store teatre og de store orkestre skal have penge – vi synes, det er rimeligt – mens der overhovedet ikke kan blive tale om rammer for de andre aktiviteter, der i omfang kunne blive lige så store og tiltrække lige så mange mennesker som de dannelseskulturelle?

Hidtil har de aktiviteter, der falder uden for fritidsloven, været henvist til at søge lidt

hist og her. Bl.a. har mange søgt tipsmidlerne. Men når man i år ser listen over, hvem kulturministeren giver tipspenge og hvem ikke, kan man ikke undgå at blive lidt forstemt, for de forsamlingshuse, der har søgt, de musikgrupper, de sammenslutninger af almindelige kulturskabere ude i hverdagen, der har søgt, har fået meget lidt. Selv de aktive blinde, som i de senere år har givet os alle bevidsthed om, hvordan det er at være informationsmæssigt og kulturelt diskrimineret på grund af et handicap, har ikke fået noget. Det er blevet triste tider for de frodige græsrod-der.

Men selvfølgelig skal det siges, at det er fint nok, at kulturministeren vil søge at øge bevillingerne til mange ting, mere til kunst og kunstnere, mere til museerne, mere vistnok til litteraturen. Der er brug for disse områder, som har været forsømt længe, men det er ikke helt så fint, at man en gang imellem kommer til at tvivle på, om meget af det, der står her, er mere end ord.

Hvad betyder det f.eks., at ministeriet vil sikre de kulturelle uddannelsers kvalitet? Arkitektskolen har i flere år ønsket en ny praktikuddannelse. Der var også nogle penge til den. Hvor blev de af? Bibliotekarernes efteruddannelse skal der nu betales for. Har kommunerne pengene? Og hvad med de arbejdsløse, som plejer at have kursusmuligheder?

Hvad betyder det, at kulturministeren maner kommunalbestyrelserne til eftertanke, før de skærer ned på bogindkøbene? Betyder det, at ministeren vil lade udarbejde vejledende normer og retningslinjer for bogindkøbene i folkebibliotekerne? Eller at kommunerne skal købe flere bøger og afskedige personale, så bøgerne delvis kommer til at stå døde på reolerne?

Hvad betyder det, at redegørelsen fastslår, at der er sket en forbedring af musiklivet i de senere år, når vi samtidig kan læse i avisen, at store, vigtige musikskoler må lukke, og at det har varet 3 år at få gang i det rytmiske konservatorium, som var forudsat startet ved musiklovsrevisionen i 1981?

Dette blot et par eksempler på afstanden mellem ord og virkelighed, sådan som den opleves af mange kulturarbejdere og af undervisere på kulturområdet.

Ministeren skal selvfølgelig roses for at ville gøre noget hist og her og også roses for, at hun villigt og ufornermet tager de udvi-

[Ingerlise Koefoed]

dels af kulturområderne, som er skabt gennem oppositionens initiativer, til indtægt, f.eks. at der skal siges nej til besparelser på det kulturelle område, at der skal afsættes, som jeg sagde før, 1 pct. til kunstnerisk udsmykning af statens bygninger, at der skal gennemføres en revision af teaterloven, og det meget snart.

Ministeren skal selvfølgelig have lov til at have sine egne prioriteringer, og dem må vi andre jo så søge at ændre. Men det er forstemmende, at man ikke ét eneste sted i redegørelsen får at vide, hvorfor regeringen egentlig finder kulturpolitikken vigtig. Vel, der står, at det netop på grund af den teknologiske udvikling er vigtigere end nogen sinde at forstærke samfundets kulturpolitiske ansvar, men hvorfor? Ja, det må man jo så prøve at læse mellem linjerne.

Dér finder man faktisk kun det sædvanlige, at regeringen på dette som på andre områder vil støtte det elitære og - traditionelt opfattet - kulturelle og lade de tusind tidsler blomstre i det private initiativs hellige navn. At der i det brede bælte mellem de to kulturudtryk ikke skal ske noget, er måske heller ikke så underligt, for det er jo dér, bevidstgørelsen først og fremmest sker, dér, hvor der kan udvikles kræfter og selvbevidsthed nok til, at mennesker siger nej til at lade sig dysse i søvn og til at føle sig afmægtige.

Det er i de selvforvaltende, de selvgroede aktiviteter, fællesskaberne kan udvikles, de fællesskaber, som vil gøre det muligt for børn og voksne at holde sig fri af den isolation og fremmedgørelse, som ligger i den kommercielle kulturindustri og også af og til i dannelseskulturens envejskommunikation.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne begynde med at sige tak for redegørelsen.

En redegørelse kan jo opbygges på mange måder. Denne redegørelse kunne f.eks. redegøre for kulturens betingelser set fra den økonomiske synsvinkel, og den kunne også se kulturens betingelser ud fra holdningen eller holdningerne til kultur.

Ministeren har valgt at se sin redegørelse først og fremmest ud fra den økonomiske synsvinkel, og jeg skal ikke bebrejde ministeren, at hun har taget det økonomiske som udgangspunkt. Der er jo så meget mindre

grund til bebrejdelse, som vi er enige om, at dansk kultur i det foregående tiår har været på sultekur. Vi bruger vel nu til kulturbevillingerne ca. 1 pct. Da hr. Anker Jørgensens regering gav op i efteråret 1982, var det ca. 0,8 pct. af de samlede statsbevillinger.

Det kan være rimeligt at fastslå, hvad der er sket her, for der er jo sket en udvikling med hensyn til det økonomiske. Nogle vil beklage, at det er sket. Jeg er tilfreds med, at det er sket. Jeg tror ikke på, at kultur fås til tilbudspris, hvis man da ønsker kvalitet. Det kan føjes til, at da de socialdemokratiske regeringer overtog styret efter VKR-regeringen, anvendtes der 1,25 pct. af statsmidlerne til kultur. Jeg kan derfor ikke på nogen måde deltage i den jamren, der også høres herinde, over de under denne regering anvendte penge.

Nu er denne synsvinkel, når det drejer sig om økonomi i dette at se på, hvad staten offerer, kun én af flere mulige. Under de forrige regeringer er der truffet foranstaltninger, så forholdene nu for teatrets personale har fået rimelige rammer. Det samme kan ikke siges om andre områder. Ministeren strejfer dette forhold i sin redegørelse, idet hun rigtigt peger på, at det bureaukrati, der blev bygget op omkring dansk kulturpolitik i 1970'erne, ofte har bedre kår end de egentlige kulturudøvere. Ministeren siger herom blot, at der er grund til at se på dette forhold. Jeg er enig, men jeg havde håbet, at ministeren i det mindste havde antydnet, i hvilken retning hun forestillede sig at en løsning ville gå.

Det er ikke mindst billedkunstnerne, det drejer sig om. Vi har fra dem fået henvendelser, der efter min opfattelse tydeligt viser, at disse kulturarbejdere, som det jo hedder i vore dage, er i knibe. Billedkunstnernes fagforening har prøvet at skitsere forskellige løsninger. Ingen af dem ser for mig ud til at kunne løse problemet med et snuptag. Problemet er der, og det bør tages op. Hvis ministeren allerede er inde i overvejelser om løsninger, ser jeg det gerne oplyst her og nu.

Ministeren taler også om vore forfatters kår og henviser her til biblioteksafgiften. Den er jo nylig revideret, men der står det meget vigtige problem tilbage at klare, hvordan man skal få biblioteksafgift, når der er flere forfattere til samme bog. Den central, der er oprettet for at føre kontrol med skolernes brug af fotokopier i undervisningen, har for

[Bernhard Baunisgaard]

længst klaret dette problem. Det er ikke rimeligt, at en løsning med hensyn til biblioteksafgiften, når der er flere forfattere til en bog eller et bogværk, trækkes i langdrag.

Hvis vi nu går lidt videre i dette med den økonomiske synsvinkel og udvider det og spørger: hvis vi nu er blevet enige om at indskyde det offentlige penge til støtte for kulturen, hvilke organer i samfundet er det da, der skal bestemme betingelserne for det offentlige tilskud? Det var efter min opfattelse også rimeligt at komme ind på det.

Det er rimeligt at spørge: Skal det være staten? Skal det være amterne? Eller skal det være kommunerne? For overskuelighedens skyld kan vi vel indskrænke os til at sige: skal det være staten eller kommunerne? Det har ikke naturnødvendigt sammenhæng med, hvem der skal betale. Jeg skal her kun nævne, at betingelserne for store dele af dansk teater bestemmes af kommunerne, men staten skal uden videre betale halvdelen af det, kommunerne bestemmer. Ministeren har ikke betragtninger om det, men vi ved vel nok, hvad ministerens ønske er: når staten skal betale, vil staten i hvert fald også have medbestemmelsesret over betingelserne. Jeg ved ikke, om ministeren har bemærkninger at gøre om det i dag.

Når vi har fået kommunerne så kraftigt ind i billedet, når det gælder støtte til kulturen, så er der vel flere grunde hertil. Jeg tror, det vil være umuligt at afvise, at det for de daværende socialdemokratiske regeringer også var den økonomiske betragtning: amter og kommuner er nu blevet så store og så rige, at de har rigeligt råd til at støtte kulturen, og så undgår regeringen jo diskussionen med folketinget. I dag er sagen helt anderledes. Vi ser, at vort rigeste amt, Københavns, mener, at netop kulturområdet skal spare, og vil ikke tage så store byrder på sig, som mindre rige amter gør.

Men der var også en anden betragtning bagved, og det var den, at vi skulle have nærdemokrati, kulturen skulle have støtte af dem, der fik gavn af kulturfremstødene, så de måtte bevilge i det omfang, de følte der var et behov.

Nu mener jeg naturligvis ikke, at problemet stat/kommune er udtømt med disse betragtninger. Den vigtigste mangler. Det er holdningen til, hvad vi får for kultur. Men de to nævnte har nok spillet en afgørende

rolle i 1970'erne. Det vigtigste, holdningen til kulturen, spillede vel også ind, men det var ikke nær så langt fremme som de to første. Holdningen har vi jo fået frem her i tinget, og det er den, man godt kan være bange for, når så mange beslutninger træffes i de små enheder, som amter og kommuner trods alt er.

Den daværende kulturminister kunne udtrykke regeringens synspunkt, og det har jo nok også ligget bag forslaget om kommunernes voksende rolle: vi fremmer alsidigheden ved at lade kommunerne bestemme. Vi får derved kulturtilbud, der passer til Egvad kommune med Holmslands Klit, og vi får tilbud, der passer til Københavns kommune, det afgøres først og fremmest på stedet. Jeg tror gerne, at denne betragtning har ligget bag. Men kommer friheden for kulturen ret frem på den måde? Det blev ikke overvejet, det blev aldrig diskuteret færdigt.

Det, der kan komme frem, har vi jo mødt i debatter her i tinget, og dér havde vi spørgsmålet om friheden og kulturen fremme. Fra et stort parti, venstre, blev det fremført, at offentlige midler ikke måtte bruges til støtte for noget, som det danske folks flertal var afgjort imod, og et andet stort parti, de konservative, strammede det op og sagde at offentlige midler ikke måtte bruges til støtte kulturelle fremstød, der ikke var flertal for i befolkningen. Vort største parti gik som katten om den varme grød og talte først og fremmest om alsidigheden – det er vel sådan noget, vi har i Familie-Journalen – men inderst forstod de skam godt, hvad det var, venstre og konservative ville. I fru Ritt Bjerregaards bog »Rapport fra en kaffeklub« sagde man ligeud, at der måtte skabes socialdemokratisk kunst, og at kunstnerne måtte forstå, hvem der betalte de skatter, der gav dem smør på brødet. Det var jo de socialdemokratiske arbejdere.

Ministeren kommer kun glimtvis ind på det meget afgørende spørgsmål kultur og holdninger. Kan man beskrive kultur og holdninger i Danmark? Vi kan vel kun komme dertil, at vi taler om det, vi gerne ville have skulle være karakteristisk for dansk kultur. Det er vel det væsentlige, når vi taler om kultur, for mig i hvert fald. Jeg ville gerne have, at dansk kultur var præget af tålsomhed og af den ydmyghed, der ligger i, at vi ikke tror, at vi i netop denne lille del af ver-

[Bernhard Baunsgaard]

den er så meget bedre end alle andre, at vi har fundet løsningen på alt, og at vores kultur også skulle være præget af den ydmyghed, der ligger i, at vi ikke tror, at de generationer, der kommer efter os, ikke kan finde bedre løsninger, end vi er nået til.

Om dette præger dansk kultur i dag, kan man nok sætte spørgsmålstegn ved, og i disse dage oplever vi svigten af frisindet og tålsheden. Vi oplever, at vores største parti vil tvinge folk til at gå ind i en bestemt organisation, meget bekvemt en organisation, der tvangsmæssigt giver støtte til dette parti. Frisindet lever ikke af fede ord og valne holdninger. Frisindet må vise sig i gerning ude i virkeligheden.

Bente Juncker (CD):

Ministeren skal have tak for den kulturpolitiske redegørelse, som er den første almene kulturredegørelse fra denne regering, og som derfor kan siges at være imødeset med ekstra interesse.

Der er nu gået 1 år og 8 måneder, siden regeringen tiltrådte, og i den forløbne tid har der fundet en livlig, til tider hård kulturdebat sted. Fra starten var man på kulturområdet stillet over for to tilsyneladende modstridende synspunkter.

Det ene var: når tiderne er hårde, når krisen kradser, er det vigtigere end nogen sinde at give folk gode muligheder for gode oplevelser sammen med andre mennesker. Man kunne sagtens give saglige begrundelser for en udvidelse af de kulturelle budgetter.

Det andet synspunkt var, at Danmark be fandt sig i en så ekstraordinært dårlig økonomisk situation med udsigt til, at hvis vi ikke selv kunne finde en vej ud af vores underskudsproblemer, så kunne vi forudse, at andre ville »hjælpe« os med det. Det ville også for kulturområdet have betydet en anderledes kraftig kur. Derfor måtte man fra regeringens side sige: intet område – heller ikke kulturen – kan friholdes helt. Men der lå ikke heri noget udtryk for en kulturpolitisk holdning. Det var den generelle økonomiske politik, der bestemte, at sparekniven skulle ramme alle.

Nu ville folketinget det anderledes, idet flertallet bestemte, at der ikke måtte spares på kulturen. Det betød ikke, at nu kunne der bruges hvad som helst, men ved at ompriori-

tere ville det alligevel være muligt at forbedre på steder, der på grund af besparelser i 1960'erne og 1970'erne var sakket agterud, f.eks. museerne, som for nylig fik 20 mill. tiltrængte kroner.

Efter de forløbne 20 måneder begynder vi at ane positive virkninger af den økonomiske hestekur, og på kulturministeriets område, der i forvejen udgør en forsvindende lille del af den samlede økonomi, er der nu sket det glædelige, at ikke blot kan totalrammer fastholdes, vi kan også forvente en vis udvidelse af kulturministeriets bevillingsramme, som det siges i ministerens redegørelse. CD hilser dette initiativ velkommen.

Netop i et teknologisk samfund med »Blip-Båt« fra de tidlige barneår er det vigtigt at sikre det enkelte menneske mulighed for kulturtilbud, at fornemme både rødder bagud og perspektiv fremefter.

Staten skal sørge for, at alle de gode rammer og systemer, der allerede er der, også får et reelt indhold. Derfor kan vi i CD være enige med ministeren, når hun f.eks. vedrørende bibliotekerne præciserer stærkt, at der ikke bør spares på bogkøbene, også selv om dette område er afhængigt af kommunale bevillinger. Netop på grund af spare nødvendigheden over for de kommunale bloktilskud har man ikke fra regeringens side anstændigvis kunnet gøre andet end at advare imod besparelser på kultur på en sådan måde, at rammerne ribbes for indhold.

I spørgsmålet om opgavefordelingen mellem stat og kommune er CD helt enig med ministeren i, at det er samfundets opgave at skabe forudsætninger for, at der på alle kulturens områder er tilbud og muligheder for enhver smag og mulighed for, at alle holdninger og strømninger kan komme til udtryk i overensstemmelse med vor tradition for åndsfrihed.

Staten skal ikke sidde som smagsoverdommer og bestemme, hvad folk må få af kulturindtryk. Det kan trygt overlades til folk at vælge selv. Men statens opgave er ikke altomfattende. Det lokale initiativ må selv løse eller medvirke til løsningen af en række opgaver gennem kommunalt engagement. Er en lokal opgave for stor at binde an med for kommunen alene, er det dog fortsat sådan, at staten kan være med som igangsætter.

Væsentlige hensyn i regeringens kulturpolitiske holdning har været højnelse af kvali-

[Bente Juncker]

tet, mangfoldighed og valgfrihed, uanset hvad det har drejet sig om: kunst, idræt, museer, biblioteksvirksomhed, uddannelserne under kulturministeriet, Danmarks Radio m.v.

Som en følge heraf og af hensyn til styringen af den offentlige økonomi har det i alt fald for CD været forbløffende, at der ikke i folketinget kunne skabes et bredt flertal for indførelse af det for os indlysende, naturlige princip med faste tilskud som afløsning af den hidtidige underskudsdekning på f.eks. teaterområdet. Det var ikke nedskæringer, der var baggrunden for at indføre dette princip, men ønsket om større selvstændighed og ansvar i planlægningen på den enkelte institution med det deraf følgende incitament til at stile mod en højnelse af kvaliteten.

Disse ting gav anledning til en hed debat både i og uden for folketinget, men CD finder, at det var en god ting. Vi er ikke tilhængere af glasdørpolitikken, hvor alt afgøres på forhånd, så befolkningen til sidst knap ved, hvem der står for hvad. Det er rigtigt af regeringen at lægge tingene frem til åben debat og derefter gennem forhandling skabe de nødvendige forlig.

Tages det i betragtning, hvor kort tid regeringen har siddet, er der efter CDs mening god grund til at være tilfreds med de kulturpolitiske initiativer, der er taget, og dem, der er i planlægningsfasen: ekstra 5,5 mill. kr. til Statens Kunstfond i 1983, og yderligere bevillinger er undervejs, 20 mill. kr. til museerne, tipsmidler til visse litteraturudgivelser, planer om forbedring af kunstnernes sociale vilkår, statsstøtte til eliteidrætten osv., osv.

Centrum-demokraterne finder og anerkender, at der på snart sagt alle områder er sat ind eller vil blive det. Især har regeringens holdning til sport og idræt glædet CD, fordi området hermed har fået den plads i kulturen, der rettelig tilkommer det. Kultur er et vidt begreb, hvor balletskoene ikke er finere end fodboldstøvlen, hvor litteratur ikke er finere end arkitektur, osv.

Det kan være dyrt at være fattig, og en situation, hvor det kulturelle budget har udgjort noget i retning af 1 mia kr. i forhold til det samlede statslige budget på omkring 180 mia kr., er det et overordentlig glædeligt bud, ministeren har givet, med løfte om en udvidelse af kulturens totalramme.

Poulsgaard (FP):

Ja man forstår ikke helt den dér hyldestsang, vi hørte fra CDs ordfører. Det havde jo nok været mærkeligt, hvis CD havde sagt, at man var utilfreds med ministeren. Det havde jeg i og for sig heller ikke ventet.

I og med at CDs ordfører her står og roser 20 mill. kr. mere til museerne, 5 mill. kr. mere til kunstfonden, 9,5 mill. kr. mere til teater, får vi det indtryk, at kulturministeren er enig med det røde flertal herinde. Det var ikke lige det indtryk, vi havde. Vi troede, at vi havde fået en kulturminister, der var klar over, at skal der ske besparelser, så skal disse besparelser også ramme det kulturelle område, men ministeren er blevet tvunget til at øge bevillingerne af et flertal herinde. Men nu hører vi, at CD er meget godt tilfreds med det, og det skuffer i hvert fald mig, men det er da rart at få den slags ting sat på plads.

Ellers vil jeg sige til ministeren, at redegørelsen er et digert værk, og den er skrevet, som den slags ting skal skrives. Specielt når man tænker på, hvilket flertal ministeren skal arbejde med, kunne man vel ikke forvente andet. Men ministeren kan jo også høre her – det får man for sin gode vilje, som pigen sagde, hun fik tvillinger – at det nytter ikke det mindste. SFs ordfører, fru Ingerlise Koefoed, var rygende utilfreds, man skulle nok få denne regering til at punge ud med nogle flere penge. Det nytter ikke.

Men der er nogle selvmodsigelser i den redegørelse. F.eks. står der, at regeringen mener, at man i kulturpolitikken og på andre områder roligt kan have tillid til folks sunde dømmekraft. Man kan roligt have tillid til folks sunde dømmekraft, skriver kulturministeren.

Men hvad er det, regeringen er i færd med i disse minutter, måske i disse timer? Det er at indgå et forlig med socialdemokratiet, hvor man ikke-tager hensyn til folks sunde dømmekraft. Man skal have et TV 2, men uden reklamer. Altså kulturpolitikken skal styres, for det er dem, der sidder på dette hybridnet og andet, der kommer til at bestemme, hvad der skal sendes ud.

Vi ved, at denne regering har gjort alt for at spænde ben for, at fællesantenneanlæg og andre kunne tage programmer ned – ministeren ryster på hovedet, men det bliver det ik-

[Poulsgaard]

ke mere rigtigt af. Regeringen har gjort alt for at forhindre det, det kan ikke opfattes anderledes. I Norge, i Sverige, i Holland, i Tyskland, alle andre steder må man tage det ned, bare ikke i Danmark. Hvis ikke det er regeringen, der har spændt ben for det, så ved jeg ikke, hvem det er. Så kan ministeren komme og sige, at der skal lovændringer til. Ja men så lav da de lovændringer! Det kunne man da bede om.

Jeg har stillet to spørgsmål til ministeren i spørgetiden i dag, dem har jeg trukket tilbage. Baggrunden er simpelt hen, at disse forhandlinger mellem regeringen og socialdemokratiet endnu ikke er afsluttet, og derfor synes jeg, jeg var en postgang for tidligt ude. Jeg skal i hvert fald nok være den sidste til at beklage det, hvis det ikke bliver til noget.

Ministeren er jo medlem af en flerpartiregering, men der var et af disse 4 partier, der for nogle år siden gik til valg på et TV 2 nu med reklamer, og det var de konservative. Med de holdninger, der er i befolkningen, og alle de undersøgelser, der er foretaget, er det simpelt hen en katastrofe, at den borgerlige regering vil rende fra mulighederne for at lave noget bedre TV.

Men ellers vil jeg godt uddele lidt blomster til ministeren. Jeg vil godt uddele de roser, at ministeren har fundet ud af ligesom Jens Jørgen Thorsen – ham havde jeg nu aldrig troet jeg skulle rose, men somme tider kan man komme i det mærkværdigste selskab – at der bliver brugt for meget til administration og for lidt til de udøvende kunstnere. Ministeren har sagt flere gange, at vi skal til at se på det forhold; det skal hun ikke have utak for.

Ministeren skal heller ikke have utak for det, hun har gjort for idrætten. Jeg synes, det er modigt gjort – vi var ikke med på Dantop – i en tid, hvor alle skal være lige ringe til det hele. Det er i hvert fald et af fru Ritt Bjerregaards slogans. Der har vi trods alt en minister, der tør sige: vi bør støtte eliteidrætten. Det skal ministeren ikke have utak for.

Det er bare lidt svært at tage denne redegørelse alvorligt, for man ved ikke rigtig, hvad der er ministerens og regeringens inderste mening, eller hvad der er de realistiske muligheder. Ministeren ved jo godt, hvilket flertal hun må operere med. Lige før fik vi jo at vide, at CD var vældig godt tilfreds med kulturpolitikken, og hvis det er udtryk for

regeringspartiernes mening, ja, så må man jo altså tro, at ministeren synes, at der på en lang række områder skal ske nedskæringer, nedskæringer og nedskæringer.

Det har mit parti aldrig sagt. Vi har heller ikke kritiseret regeringen – jo, vi har kritiseret regeringen for, at den ikke ville være med til at forhøje folkepensionen og den slags til de virkelig dårligt stillede. Men ellers, med vor leven-över-evne i mange, mange år er det klart, at der skal nedskæringer til, og det skal regeringen ikke have utak for. Ministeren er altså i den heldige situation, at hun administrerer et område, hvor der ingen nedskæringer skal foretages, for det vil folketingsflertallet som sagt ikke.

Vi må så tro på, at det er ministerens mening, der står her. Rent bortset fra at forskningsbiblioteker og andre får lidt – jeg tror i og for sig, at der er noget fornuft i, at ministeren sætter ind lige på de områder – så er der jo ikke forskel på, om ministeren hedder Lise Østergaard, Niels Matthiasen eller Mimi Stilling Jakobsen. De fører den samme kulturpolitik. De fører en formynderisk kulturpolitik. Vi alene vide, hvad der er kultur, vi skal nok bestemme. Ja men det nytter ikke noget, at ministeren sidder og ryster på sit kønne hoved, det bliver det ikke mere rigtigt af. Det er umuligt at argumentere, når folk er både blinde og døve.

Dette folketing er da ikke så ked af at rejse. Man rejser og rejser. Jeg har sagt mere end én gang, at det er en rejselysten flåde herinde. Man rejser og rejser. Rejs da til Vesttyskland! Det er et område, der er 10–20 gange så stort som Danmark, hvor man har færre egnsteatre, færre opsøgende teatre, færre børneteatre, end vi har i det lille land, der hedder Danmark. Ja men er Vesttyskland, er alle de andre lande fuldstændig u-lande kulturelt set?

Når vi har en borgerlig regering, kunne man forvente, at den ville skele lidt til, hvordan man gør i USA, hvordan man gør i Vesttyskland, hvordan man gør i England, hvordan man gør i Norge. Andre steder, hvor de har en borgerlig regering, fører de ikke en sådan socialistisk kulturpolitik, som man gør fra denne regerings side, en politik, som man må beklage meget, meget dybt.

Derfor er der kun én ting at gøre, nemlig at sige til befolkningen: vil I have ført en anden kulturpolitik, en kulturpolitik, der er i

[Poulsgaard]

overensstemmelse med befolkningens ønsker, så skal I stemme på fremskridtspartiet. Det er den bedste og den eneste medicin, der er.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ville det være for meget forlangt at bede hr. Poulsgaard forklare med eksempler, hvad det er, der er socialistisk i kulturpolitikken?

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Det er ikke altid min skyld, at debatterne herinde trækker ud. Vi havde samme diskussion i går, da vi diskuterede teaterlov og museumslov.

Det er socialistisk, når man tager fra nogle og giver til andre. (*Munterhed*). Jo, det er socialistisk, det er en udjævningspolitik. Det er det, socialisterne vil, de vil udjævne. Jeg har ingenting imod en udjævningspolitik, hvis det kom de dårligst stillede i samfundet til gode, men det, man gør her, er det modsatte: det kommer de bedre stillede i samfundet til gode, men ligegodt er det socialistisk. Jeg vil vove at påstå, at den udligningspolitik, den er opfundet i en socialistisk stat, den har ingenting med udbud og efterspørgsel at gøre, for man giver bare statsstøtte. Socialismen er at støtte og støtte og støtte. Vi siger: lad kunsten trives i frihed.

Dér ligger socialismen, hr. Bernhard Baunsgaard!

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Det fremmer selvfølgelig debatten, hvis man kan nøjes med at henvise til, hvad man sagde ved sidste lejlighed.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det var altså for meget at bede om et eksempel på socialistisk politik.

Tinning (VS):

Der er noget fuldstændigt absurd ved at have en kulturminister, fordi der er noget fuldstændigt absurd ved at have et kulturministerium, ligesom man har et ministerium for boligproduktion, for skatteadministration og for støtte til erhvervslivet. Når det er ab-

surd, så er det, fordi kultur faktisk omfatter hele vores måde at leve på, måden, vi fremskaffer vores materielle fornødenheder på, måden, vi organiserer os på, måden, vi omgås hinanden på, måden, vi løser konflikter på, vores værdier, vores erkendelse af os selv, vores erkendelse af vores omgivelser.

Derfor må en egentlig kulturpolitik have konsekvenser på alle såkaldte sagpolitiske områder. Vi mener, at hvis man gennemførte ligelønnen, så ville det være et langt større kulturpolitisk fremskridt end al mulig støtte til landsdelsorkestrene. Hvis vi fik en yderligere forlængelse af barselorloven og en 6 timers arbejdsdag for småbørnsforældre, så ville det kulturpolitisk være langt vigtigere end alle mulige og umulige børnekulturelle tilbud.

Grevinde Danner-projektet er med, hvad det repræsenterer af erkendelse, af værdinormer, af problemløsninger, kulturpolitisk langt vigtigere end Det kgl. Teater. Omvendt er det selvfølgelig nogle klare kulturpolitiske tilbageskridt, når den siddende regering skærer ned på kontanthjælpen, skærer ned på og fastfryser arbejdsløsheds- og sygedagpenge, skærer ned på bloktilskuddene til kommunerne og oven i købet siger til arbejdsløse og modtagere af kontanthjælp: I har at forholde jer stille, rolige og passive for fortsat at være berettigede til at få penge.

Dette skal selvfølgelig ikke forstås på den måde, at nu skal vi have ligeløn i stedet for at have landsdelsorkestre, nu skal vi have Grevinde Danner i stedet for Det kgl. Teater, og nu skal vi have udvidelse af barselorloven i stedet for afstøbningsssamlingen. Det er klart, at vi skal støtte teatre, biblioteker, museer, kunstnere, og hvad ved jeg, og om lidt vil jeg godt vende tilbage til, hvorfor vi skal det. Jeg synes bare, der har været brug for til en start at bringe en smule proportion ind i denne debat.

Det er en fuldstændig overdrivelse at kalde det for et kulturministerium. Det er en fuldstændig overdrivelse at kalde denne bunte 18 siders skriverier for en kulturpolitisk redegørelse. Kulturministeriet ved vi i virkeligheden er et ministerium for underholdning, for kunst, for idræt og fortidsminder. Og man gør, hvad man kan, for at sikre, at de sager bliver behandlet adskilt fra og uden konsekvenser for socialpolitikken, det er jo socialministeren, boligpolitikken, det er jo

[Tinning]

boligministeren, og uddannelsespolitikken, arbejdsmarkedspolitikken osv. osv., fuldstændig uden konsekvenser for hele vores måde at leve og omgås hinanden på og indrette vores samfund på. Derfor burde kulturministeriet egentlig kaldes fritidsministeriet, og af samme grund er dette i det højeste en redegørelse om fritidspolitik og har ikke noget som helst med kulturpolitik at gøre.

At tænke sig: 17½ side har man skrevet uden et eneste ord om sammenhængen mellem det, der kaldes kulturpolitik, og resten af samfundslivet! 17½ side har man skrevet uden et eneste ord om, hvad målsætningen er for regeringens kulturpolitik. Jeg har selvfølgelig bemærket nøgleordene: kvalitet, mangfoldighed, valgfrihed. Hr. Per Stig Møller var oppe og sætte »fornyelse« på som et fjerde. Man kunne tage det af igen og sætte det på og finde et femte, det betyder ikke noget, det er alt sammen generelle falbelader uden egentligt indhold.

17½ side, uden at man i det mindste får en smule kritik af den hidtidige kulturpolitik, som man må formode at den siddende kulturminister er imod. Hver gang ministeren skal kritisere, skynder hun sig alligevel at tage en række forbehold. På side 2 tales der om, at man måske kan forsømt at gøre tilstrækkeligt for kvaliteten i kunsten, og at man kunne få det indtryk, at for mange af ressourcerne på kulturområdet har været sat ind på at skabe tilskudssystemer, hvis opretholdelse næsten synes at være blevet et formål i sig selv. »Måske«, »man kunne få det indtryk«, »næsten« – ja men vi skal ikke stå her og diskutere den såkaldte kulturministers indtryk.

Det, der kunne være interessant, var at diskutere kulturministerens kulturpolitik. Det kan vi altså ikke komme til, og jeg vil ikke ofre nogen som helst bemærkninger på dette 15 sideres arbejdskatalog, som reelt bare er en oversigt. Hvis jeg havde sagt til kulturministeren: sig mig, hvad er det egentlig, I sidder derovre og fedter med, så havde vi fået de her 15 sider. Der er noget med radio og fjernsyn og museer og teatre, det diskuterer vi jo hver gang, vi har forslag på disse områder. Endelig var der en chance for at gå ud over de områder og diskutere bredt, generelt, principielt, men nej, det er ikke ministerens anliggende.

Jeg skal så lægge de 15 sider til side og vende tilbage til spørgsmålet om, hvorfor vi mener, at det er nødvendigt at støtte kulturen i snæver forstand, hvor det drejer sig om teater, film, maleri, litteratur, musik og sådan noget. Vi mener ikke, at den støtte er nødvendig, fordi det hører sig nu engang til, eller fordi vi bør også have råd til den slags, eller fordi det er godt og fint, rart og smukt at støtte sådan noget. Men simpelt hen fordi det er nødvendigt. Kunstens væsentligste funktion er præcis den samme som videnskabens, nemlig at vinde ny erkendelse.

Det er blevet sagt, at kunst er enten efterligning eller revolution. Den erkendelse af os selv, af vores vilkår og af samspillet med omgivelserne, som både nås og udtrykkes ved kunstnerisk arbejde, er bestemt ikke mindre væsentlig end den, der nås videnskabeligt. Det ses også af, at alle mulige totalitære systemer plejer at køre kunsten endnu strammere, end de kører videnskaben. Det er selvfølgelig, fordi totalitære systemer har det med at tro, at de er de endegyldige, de er de sidste gode, der er ikke noget, der skal laves om.

Kunsten og den kunstneriske frihed er nødvendig, lige præcis fordi der ikke er nogen systemer, ikke nogen løsninger, ikke nogen behov, som er endelige, som er endegyldige. Menneskenes samfund er ikke statiske, og den form for socialisme eller den udgave af socialismen, vi arbejder for, er så sandelig heller ikke statisk.

Ny erkendelse, opgør med de gamle normer, kritik af de gamle løsninger, udtryk for nye behov, det har aldrig været magthaverenes livret, men det har til gengæld aldrig været imod lønarbejdernes sande interesser. Hvilken indflydelse det nye skal have på samfundets indretning, må afgøres ordentligt, det vil sige demokratisk, og det kan kun foregå i et samfund uden klasseprivilegier.

Alle væsentlige fremskridt begynder med kættereri. Det er ikke flertallet, der foretager de væsentlige fremskridt. Lige præcis derfor er det i vores egen interesse, at vi kræver og forsvarer ytringsfriheden, den kunstneriske frihed og mindretalsbeskyttelsen. Det er ikke noget med lidt pynt på lagkagen. Det er ikke en eller anden luksuriøs idealisme, der ligger bag det. Det er simpelt hen i egen interesse. Og det er selvfølgelig ikke mindst vigtigt i situationer, hvor vi selv tilhører flertallet,

[Tinning]

men gælder i øvrigt fuldstændig principielt. Vi ved, at menneskeheden har betalt dyrt nok for alle mulige magthaveres fordomme, hvad enten de er af religiøs, økonomisk eller politisk art, og vi ved, at især arbejderklassen og den socialistiske bevægelse har betalt, meget dyrt endda, for særlige udgaver af den statskapitalistiske absolutisme.

Derfor vil jeg godt slutte med at understrege endnu en gang, at den slags absolutisme og absolutisme i det hele taget ikke har det fjerneste med socialisme at gøre. Det er et levn fra det gamle samfund og repræsenterer ikke noget som helst andet end fuldstændig udsigtsløs fornægtelse af den dialektiske udviklingsopfattelse, som er en hjørnesteen i socialismen.

Det er klart, at hvis vi vil forsvare ytringsfriheden, hvis vi vil forsvare den kunstneriske frihed, så skal de selvfølgelig have et reelt eller, om man vil: et materielt indhold, og derfor skal der selvfølgelig gives økonomisk støtte. Derfor er jeg fuldstændig enig med, jeg tror, det var fru Mette Madsen, der sagde, at noget af det mest interessante i denne såkaldte kulturpolitiske redegørelse findes på sp. 6644 hvor der står, at det i de kommende år vil være nødvendigt med en vis forøgelse af de kulturelle bevillinger. Det synes jeg er vigtigt, det synes jeg er interessant. Blot skal jeg beklage, at det tager 17½ side at få det udtrykt.

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg vil gerne begynde med at takke ministeren for en god, fyldig og klar redegørelse, som mit parti med glæde tilslutter sig.

Så vil jeg komme med nogle tanker om formuleringen af det, der flere steder siges, nemlig kvaliteten i kunsten.

Jeg tror, vi alle er enige om, at det er noget, vi må tilstræbe, men begrebet kunstnerisk kvalitet er jo ikke intellektuelt entydigt. Desuden er kvalitetsvurderingen ofte meget personlighedsbestemt og – det er der vel ikke nogen der har noget imod at indrømme – dermed i nogen grad bestemt af ens ideologiske holdninger.

Jeg fører det frem, fordi jeg mener, at det er noget, der betyder noget, når vi skal drøfte kulturpolitik. Det er jo ingen hemmelighed, at der er nogle med den baggrund, som også er min, der føler, at det, der i mangel af

bedre glose betegnes som »kristen kunst«, i lang tid har været undervurderet kvalitetsmæssigt, også når det gælder den statslige kunststøtte, uden at jeg i øvrigt skal gå i gang med en analyse af de forskellige faktorer i den forbindelse. Der kan naturligvis være andre, der har en anden vurdering her.

Det, jeg gerne ville, var, at vi prøvede at få lidt mere hold på begrebet kunstnerisk kvalitet. Jeg erkender som sagt, at det er vanskeligt. I sidste instans er det historien, der kan vise, hvilke værdier der har kvalitet til at bestå. Der er eksempler nok i kunst- og litteraturhistorien på overraskelser i den forbindelse.

Vor opgave må være at finde rimelig klarhed over det politisk-ideologiske i forhold til det kunstneriske. Om ikke andet må der vel kunne være bred enighed her i tinget om, at politisk styring af kunsten og politisk favorisering af bestemte kunstnere og kunstneriske strømninger under dække, bevidst eller ubevidst, af kvalitetsbedømmelse er en uting, der, så vidt det overhovedet er muligt, må undgås. Der er nogle overvejelser dér, jeg ikke føler at vi er færdige med, og hvor jeg da gerne ville høre yderligere overvejelser fra ministerens side om begrebet kvalitet i kunst.

Mere praktisk må jeg sige, at jeg undrer mig over, at det af optællingsmæssige grunde ikke skulle være muligt automatisk at yde biblioteksafgift til flere ophavsmænd til samme værk. Kan det virkelig være rigtigt, at det skulle volde problemer i vore EDB-tider? Det forekommer urimeligt, at vægtige og arbejdskrævende værker med to eller tre forfattere ikke kan komme i betragtning ved en forholdsvis fordeling af afgiften til ophavsmændene, medens meget lidt arbejdskrævende udgivelser med en enkelt forfatter fuldt ud kommer i betragtning. Jeg ved ikke, om dette optællingshensyn også spiller ind, når der ikke automatisk gives biblioteksafgift til oversættere. Jeg vil gerne have lidt nærmere underretning om, hvorfor det problem er så uoverstigeligt, hvis det altså er det.

Det er i øvrigt med glæde, jeg noterer ministerens advarsel mod, at bibliotekernes besparelser kommer til at ramme bogindkøbene, såvel som ministerens ord om, at man vil overveje det forhold, at der for flertallet af kunstnerne ikke findes sociale ordninger af forsikringsmæssig og lignende karakter, så-

[Kofod-Svendsen]

dån som det er tilfældet for de fleste andre befolkningsgrupper.

Det lader sig ikke nægte, at kunstnerne er underprivilegerede i samfundet i en sådan grad, at det næsten er på nippet til at klinge en smule hult, når det hedder på sp. 6644, at vi må sikre, at kunstnerne har rimelige vilkår at arbejde under. Langt på vej er det sådan, at vi først nu skal i gang med at skaffe dem rimelige vilkår, og så bliver det næste skridt at sikre det, vi nu er ved at skaffe dem.

Jeg vil ganske stilfærdigt spørge, om der overhovedet praktisk er mulighed for nedsættelse af momsen på bøger i lighed med, hvad man har gjort i mange andre lande. Det er et af de spørgsmål, man stadig bliver stillet, også ved vælgermøder, og jeg vil da også stilfærdigt stille spørgsmålet her.

Hvad sociale ordninger angår, er der den store principielle vanskelighed, at det er svært at opstille kriterier for, hvem der er kunstner i en sådan forstand, at hun eller han bør falde ind under den slags specielle ordninger for kunstnere, og det samme gælder vel den manglende arbejdsløshedsforsikring for kunstnere. Det ville jeg da også være taknemlig for at høre en kommentar til.

Jeg har med interesse læst, hvad ministeren siger på sp. 6651 om videofilm: »Jeg har i den anledning bedt kulturministeriets arbejdsgruppe om børn og kultur om at tage emnet op med henblik på en hurtig indsats. Resultatet er blevet en landsdækkende kampagne, der ved hjælp af oplysningsmateriale ...« skulle være en hjælp til at begrænse ondet.

Jeg kan ikke se det anderledes, end at der er videofilm, der er udtryk for kynisk spekulation, og derfor vil jeg spørge, hvilke tanker ministeren har gjort sig om en egentlig lovgivning, der hindrer det, jeg vil kalde den åndelige brøndforgiftning, som unge i visse tilfælde udsættes for. Det vil jeg med taknemlighed høre et synspunkt om.

Det glæder mig, at ministeren peger på forsamlingshusene som centralt placerede i det kulturelle liv i lokalsamfundene. Må jeg her opfordre til, at regeringen på samme måde er opmærksom på missionshusene rundt om i lokalsamfundene og det store arbejde, der ud fra dem gøres i en grundfæstet og betydningsfuld dansk kulturel tradition. Også det arbejde fortjener al den støtte, det politisk er muligt at yde.

Jeg vil udtrykke min taknemlighed over, at ministeren så klart formulerer målsætningen at få brudt Danmarks Radios monopol, så vi får mangfoldighed, flere indgange til det samme stof, så at vi virkelig får den maksimale alsidighed og så sobert og oplyst et folk, vi overhovedet kan lægge rammerne til rette for.

Jeg er også glad for, at ministeren tager arkiveringsspørgsmålet inden for radio-TV-området op. Jeg mener, det er et vældig vigtigt spørgsmål at få løst.

Til slut vil jeg endnu en gang udtale min påskønnelse af ministerens redegørelse og tilsige hende kristeligt folkepartis aktive medarbejde for at løse de kulturpolitiske opgaver, der ligger for.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne spørge hr. Kofod-Svendsen, om der i disse betragtninger om videovolden, som vi jo begge to er modstandere af, kunne indgå det, der har været ført frem tidligere, nemlig at indføre et forbud på kulturområdet.

Maisted (FD):

Kulturministerens redegørelse giver de frie demokrater anledning til at komme med nogle bemærkninger om det kulturpolitiske liv, vi har i Danmark.

Det er os ganske uforståeligt, at man vil påstå, at kulturen trives bedst via statskassen. Jeg fatter ganske enkelt ikke synspunktet. Jeg mener, at kunst og udøvere af kunst trives bedst i frihed, og at de meget gerne vil have sig frabedt at komme på finansloven og på anden måde blive statsunderstøttet, således at de føler en vis binding til den herskende klasse.

De indlæg, der har været, bekræfter mig i, at det er de intellektuelles korstog, der føres, hver gang der er tale om, at staten og det offentlige skal betale til dette område. Det er ikke sådan, at man kan tale om en ensartet masse, når man taler om kunstnere. Der findes enorme midler inden for denne sektor. Det kan man se af, at salg af kunstværker på auktioner indbringer millionbeløb. Og der er andre kunstnere, som endog er på finansloven, der tjener millionbeløb. Der er statsan-

[Maisted]

satte kunstnere, der tjener gager på 1 mill. kr. om året.

Alligevel vedtager folketinget, at der ikke må spares på kulturen, men man kunne ikke drømme om at stille forslag om, at ældreforsorgen ikke må forringes. Nej, her har vi klart et udtryk for, at de intellektuelle har afgørende betydning i det danske samfund, for, at det er dem, der har overtaget styret i det danske samfund. Det er dem, der kræver af befolkningen, at de først og fremmest skal betale til deres fornøjelser, uanset hvad det måtte koste den arbejdende befolkning. Jeg synes simpelt hen, at det er en uanstændig måde at gøre det på.

En anden ting viser også, hvilket greb og hvilken magt de har over tingene. De taler minsandten om »frihed«. Og hvor kan vi så måle denne frihed? Det kan vi gøre ved at se på informationen til det danske samfund. Er den fri? Nej, vi har et statsmonopol, Danmarks Radio og TV, der absolut ikke er frit. Efter min personlige opfattelse strider det klart imod grundloven, men jeg er udmærket klar over, at et flertal her i folketinget kan sætte en lov over grundloven og sige, at de varetager almenvellets interesser, og derved kan de tilsidesætte informationsfriheden, som burde være en selvfølgelighed. Derfor mener jeg, det er falsk tale, når man siger, at kunsten skal kunne trives i frihed, og samtidig laver støtteforanstaltninger til snart sagt alt.

Hr. Poulsaard var jo inde på, om der var tale om socialisme. Ja, man kan for min skyld kalde det, hvad man vil, men for mig står det i hvert fald klart, at det er formynderstaten, der vil bestemme, hvad den danske befolkning skal mene og tænke om kunst, og den bestemmer også, hvem det er, der får understøttelse.

Et andet godt eksempel på det er biblioteksafgiften. Der er kendsgerningen, at blot folk skriver en bog og de har forbindelserne i orden og de kommer på bibliotekernes reoler, så får de tilskud. Og det er hamrende lige gyldigt, hvem der læser disse bøger.

Men den danske befolkning har selvfølgelig givet et flertal til de partier, der gennemfører denne politik, for det er ganske rigtigt, at de 3 mia kr., det her drejer sig om, kun er omkring 1 pct. af de offentlige budgetter og derfor ikke af afgørende politisk betydning. Hvis man tog dette ud til enkeltafgørelse, så er jeg sikker på, at den danske befolkning

ville sige, at kunsten trives bedst i frihed og uden nogen form for politisk indblanding.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KrF):

Over for hr. Bernhard Baunsgaard vil jeg understrege, at ytringsfriheden er overordentlig væsentlig for mig.

Når jeg har sagt det, så vil jeg sige, at vi oplever fysisk vold, som samfundet har en forpligtelse til at skride ind over for, og tilsvarende mener jeg, at vi kan tale om psykisk vold, hvor samfundet også har en forpligtelse til at beskytte dem, der kan blive ramt af denne psykiske vold. Der er video-film, jeg vil sammenligne med psykisk vold, og hvor samfundet har en forpligtelse til gennem egentlig lovgivning at hindre, at denne psykiske vold kommer til at ramme sagesløse personer. Det er kristeligt folkepartis grundholdning.

Nu har jeg spurgt ministeren, hvilke tanker hun gør sig, også angående et egentligt lovgivningsinitiativ, eller hvordan hun kan forestille sig at man kan begrænse det problem.

Jeg håber, at jeg på denne måde har givet hr. Bernhard Baunsgaard svar på det stillede spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Det er en yndet sport både hos fremskridtspartiet og hos den frie demokrat at tale om, at de, der så gerne vil støtte kulturen, har det med at gøre det på bekostning af bl.a. de ældre.

Jeg ved ikke, om jeg må bede i dette tilfælde den frie demokrat, hr. Maisted, om fremover at sætte præcis adresse på. Det er ikke alle dem, der støtter kulturen, der har det med at skære ned på det sociale område, f.eks. ikke VS. Hvis hr. Maisted ville indskrænke sig til en polemik med det radikale venstre, som det jo drejer sig om, så kunne vi andre lave et eller andet andet.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Hr. Maisted må naturligvis have det syn på den statslige kulturpolitik, som man nu må have som fri demokrat, men jeg synes

[Ingerlise Koefoed]

ikke, der er nogen mening i den mistænkeliggørelse, som osrer ud af hr. Maistedes udtalelser her.

Jeg vil f.eks. meget gerne have at vide: hvad er det for nogle danske nulevende kunstnere, hvis kunstværker indbringer millionbeløb? Hvor bliver de penge af, som f.eks. en Hammershøi sælges til i dag? I hvis lommer går de? Går de i kunstnerens lommer? Han er død! Går de i de efterlattes lommer? Nej, de går i kunstsamlernes lommer.

Jeg vil også godt spørge: hvem er det af danske kunstnere, der er på finansloven og samtidig tjener millionbeløb?

Endelig vil jeg godt spørge: hvad er det for nogle forbindelser, man skal have i orden for at sikre sig biblioteksafgift?

Det er fantastisk, at man skal sidde og høre på den slags ting, som overhovedet ikke har bund i andet end de frie demokraters fordrejede virkelighed.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det var jo ikke et meget klart svar, jeg fik på mit meget klare spørgsmål om videovolden, men så vidt jeg overhovedet kunne forstå, hvad der blev sagt, så agter kristeligt folkeparti at komme med forbud her på kulturområdet. Hvis jeg tager fejl – hvis det ikke er det, der er hensigten – så kan man jo bare benægte det nu. Går man ind for forbud mod at sælge videofilm, som ikke er censureret i forvejen?

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Til fru Ingerlise Koefoed vil jeg lige sige, at jeg tænkte f.eks. på Robert Jacobsen, Klaus Rifbjerg og Robert Fisker, bare for at nævne tre, der er aflønnet i den helt store klasse, og som altså rigeligt er i stand til at klare sig selv uden også at få af skatteydernes midler.

Jeg vil sige til hr. Tinning, at det, der undrede mig, var, at ingen her i folketinget kunne drømme om at fremsætte et forslag om, at f.eks. ældreforsorgen ikke måtte forringes, mens man altså gladelig kan blive enige om, at der ikke må gennemføres besparelser på det kulturelle område. De, der lever, og de, der har det godt i det kulturelle

område, er en meget lille minoritet af den danske befolkning, men de besidder den egenskab at tilhøre den intellektuelle klasse, som styrer dette samfund.

(Kort bemærkning).

Mette Madsen (V):

Debatten går jo lidt på kryds og tværs i øjeblikket. Jeg tror, vi har mindst tre emner til debat på korte bemærkninger.

Min går til fru Ingerlise Koefoed, fordi fru Ingerlise Koefoed i sit svar til hr. Maisted fik ordet kunstsamler til at lyde lidt odiøst. Jeg synes, vi skal være glade for, at vi har kunstsamlere, for kunstnerne kan jo ikke leve, uden at deres billeder bliver købt at nogen. Det kan jo ikke altid være staten. De private har også ret – og jeg synes også, når folk har penge, måske endda pligt – til at sørge for, at dansk kunst bliver i Danmark. Vi skal også huske på, at mange af vore museer er udsprunget af, at private samlere har stiftet et museum eller har stillet en stor samling, der måske belyser en bestemt epoke, til rådighed for et museum, så vi alle sammen kan glæde os over den. Jeg tror egentlig ikke, fru Ingerlise Koefoed mente, at det at være kunstsamler var slet så odiøst, som det lød.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg kunne næsten have lyst til at holde et lille eksegetisk foredrag for hr. Bernhard Baunsgaard, men vil blot understrege, at det, jeg vendte mig imod, var psykisk vold. Jeg ønskede ikke at køre en generel forbudslinje.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Åh nej, det var såmænd ikke for at sige noget ondt om kunstsamlere. De er da udmærkede at have, men fru Mette Madsen kan vel ikke nægte, at der sker en del spekulation i kunst, og fru Mette Madsen kan vel heller ikke nægte, at det ville være rimeligt, hvis kunstneren eller hans efterladte på en eller anden måde fik del i den stigning, der sker for kunstværkerne. En eller anden følge-lovning eller droit de suite kunne vi da godt diskutere.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Er det ikke muligt at få et klart svar fra kristeligt folkeparti? Ønsker man at indføre forbud mod, at video sælges uden censur? Er det kristeligt folkepartis hensigt at indføre et forbud, sådan at video skal censureres, før det sælges? Det må da være nemt at svare ja eller nej på. Jeg kan måske hjælpe ved at sige, at man har forsøgt det tidligere. Jeg ville gerne vide, om man fastholder dette, at der skal forbud mod at sælge video, medmindre det censureres.

(Kort bemærkning).

Mette Madsen (V):

Spekulation i kunst, det lyder også ensidigt og forkert. Jeg tror, de fleste af de store samlinger, der nu f.eks. er kommet til Ålborg kunstmuseum, ikke er samlet for at spekulere i kunsten; de er samlet, enten fordi de mennesker kunne lide de billeder, eller fordi de støttede de unge kunstnere næsten samme år, som billederne blev frembragt.

Jeg er fuldstændig enig med fru Ingerlise Koefoed i, at vi bør drøfte droit de suite-reglen, og vi skal muligvis også drøfte udstillingsvederlag, men jeg lagde i mit første indlæg også op til på alle mulige måder – også ved ophavsretsloven – at støtte og give kunstnerne bedre vilkår.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg giver ordet til hr. Kofod-Svendsen for en kort bemærkning, og så vil jeg henstille, at de talere, der i øvrigt har tegnet sig på listen, får lejlighed til også at få ordet.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg er næsten overbevist om, at hr. Bernhard Baunsgaard erindrer, at der ikke har været flertal, når kristeligt folkeparti to gange tidligere har stillet forslag på området. Det ændrer ikke ved, at jeg stadig principielt ønsker, at unge ikke bliver udsat for psykisk vold, og jeg har i mit indlæg lagt op til, at vi fortsat arbejder for, at dette onde begrænses mest muligt.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg troede virkelig, at man i kristeligt folkeparti overholdt Bibelens ord om, at man skal svare klart ja, ja eller nej, nej, men det gør man øjensynlig ikke. Jeg kan kun oversætte det til, at kristeligt folkeparti fortsat er indstillet på, at der skal være forbud på kulturområdet.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg skal undlade bibeleksegese, men sige, at på uklare spørgsmål er man ikke forpligtet til at give klare svar.

Jimmy Stahr (S):

Kultur er ikke nogen statisk størrelse, kultur er dynamisk, foranderlig og forandrende. I kultur er der en sammenhæng, også en sammenhæng – som hr. Tinning var inde på – med andre forhold i livet. Men ligesom kultur ikke er statisk, så er vores brug af kultur heller ikke statisk, den er også foranderlig. Den er f.eks. foranderlig igennem livet. Vores brug af kultur ændrer sig igennem livet; børn og unges brug af kultur er anderledes end de ældres.

Den redegørelse, som vi har fået fra ministeren, handler overvejende om mellemstykket mellem børn og unge og de ældre. Det skal jeg sådan set ikke bebrejde ministeren, for det er vist meget almindeligt, at man kaster sig over de kulturaktive, de, der bruger kulturen mest, og måske er tilbøjelig til at glemme dem, der er i de to ender, altså i dette tilfælde ikke taler så meget om børn og unge og ikke taler så meget om de ældre. Jeg synes bare, det skal med i denne debat, at det er vigtigt, at der også er en børnekultur, en ungdomskultur og kulturtilbud til de ældre, som måske skal være formet på andre måder end til f.eks. børn og unge.

Jeg mener især, det er vigtigt, at vi får fastholdt børnene og de unge i kulturbilledet. Fastholder vi ikke børnene, har vi også meget hurtigt tabt fremtiden, og derfor synes jeg, det er vigtigt, at de bliver nævnt ved denne lejlighed.

Jeg synes også, det er meget vigtigt, at de ældre bliver nævnt, og her kommer formidlingen også ind. Jeg kan godt læse både bogstaveligt og mellem linjerne, at de, der skaber kulturen, er dem, der interesserer ministeren mest. Det er dem, der måske skaber det, mi-

[Jimmy Stahr]

nisteren kalder kvalitetskultur. Nu har jeg helt villet undgå – og det har andre vel også – at komme ind på, hvordan ministeren egentlig definerer denne kvalitet, som ministeren snakker om flere gange. Jeg synes, vi har været nådige alle sammen, idet vi er gået langt uden om en eller anden form for definition af det. Det skal vi også holde os fra. Det gør jeg også.

Men jeg kan ikke sige mig helt fri for, at den lidt nedladende holdning eller den tagen lidt afstand fra formidlerrollen, som bemærkningen indebærer, bryder jeg mig ikke så meget om. Jeg har som sagt ikke noget imod, at ministeren lægger megen vægt på selve kunstneren. Men jeg kan ikke lide, at det lyder, som om ministeren tager noget afstand fra formidlerrollen, for ikke mindst over for de ældre er det vigtigt, at der er nogle til at tage i hænderne og føre rundt. Det behøver ikke at være noget ubehageligt med at blive ført til truet eller noget i den retning, men vi har faktisk alle sammen behov for noget hjælp ind imellem, og det har bl.a. de ældre, når det gælder kulturtilbudde. Jeg ved godt, at en stor del af det foregår ude i kommunerne, men det betyder meget, hvis vi herindefra siger til kommunerne: dér har I en ting, som I skal tage op. Specielt i en teknologisk kulturtid, som vi bevæger os imod, er det meget farligt, at vi efterlader store grupper, både børn og ældre, passive foran de elektroniske massemedier i stedet for at hjælpe dem igennem formidlingen, hvad enten den så hedder Arte, AOF, Dansk Folkeferie, eller hvad man nu kan kalde den. Eksemplerne er tilfældigt valgt.

Jeg mener, det er meget vigtigt, at det bliver taget med, at vi har den formidlerrolle, som skal med i billedet, fordi den er så vigtig for de grupper, der især befinder sig i yderområderne. Derfor tror jeg, det er vigtigt, at der herindefra siges dels til ministeren, dels til amter og kommuner, at vi – hvad skal vi kalde det – presser dem, at vi giver dem gode råd, siger til dem, at det er en god idé at beskæftige sig med disse ting i stedet for at skære dem ned.

Jeg vil gerne til allersidst være positiv og sige, at jeg synes, det var godt, vi fik klart eliteidrætsområdet. Jeg går hver dag og venter, at på et eller andet tidspunkt tager regeringspartierne æren for det hele her, ligesom det er sket med visse andre ting. Indtil da vil

jeg i hvert fald takke for, at vi alle sammen var med i det, og så sige, at jeg glæder mig til redegørelsen om breddeidrætten, som jeg mener er mindst lige så vigtig.

Qvist Jørgensen (S):

De oplysninger om oplysningskontorets og bibliotekstilsynets kraftige nedskæringer, som vi ved en række spørgsmål til ministeren har kunnet få, viser, at den rådgivning, ministeren har fået fra administrationsdepartementet, agter hun at følge mere end til fulde. Tilsyneladende med et pennestrøg kan såvel oplysningskontor som bibliotekstilsyn decimeres og for oplysningskontorets vedkommende nedlægges. For tilsynet er der tale om en kombination af centralisering og departementisering. Det er ikke vort indtryk, at der er taget hverken faglige eller menneskelige hensyn. De protester, der har lydt – ikke bare fra politisk og personalemæssig side, men også fra anden side såsom erhvervslivet – siddes overhørig.

Socialdemokratiet kan kun mane til besindighed hos ministeren og advare mod en alt for forhastet sagsbehandling. Herudover kan vi opfordre kulturministeren til af sig selv og frivilligt at lade sagen komme i folketingets kulturudvalg før finansudvalget. Dette kunne i det mindste hindre mytedannelser i retning af, at ministeren agter at lade besparelserprovenuet glide ind i den store statskasse fremfor at lade det blive inden for området. De besparelser, som vi i øvrigt ikke tror bliver så forfærdelig store, skulle i givet fald komme andre betrængte kulturelle områder til gode. Men måske taler jeg slet ikke om myte; der er måske allerede tale om en kendsgerning.

Vi har også iagttaget, at kulturministeren tilsyneladende har truffet en beslutning om at placere indvandrerbiblioteket i depotbiblioteket i Ballerup. Vi anser i socialdemokratiet dette for en fuldstændig misforståelse. Vi er helt på linje med Indvandernes Fællesråd, når de påstår, at der er tale om såvel diskrimination som servicenedskæring. Som et muligt alternativ til kulturministerens ordning foreslår vi som et mindstemål, at der sikres bevarelse af rimeligt store bogsamlinger på de biblioteker, der er beliggende i kommuner med relativt mange fremmedsprogede borgere som f.eks. Ishøj. Den med denne løsning forbundne udgift kunne pas-

[Qvist Jørgensen]

sende dækkes ind over dispositionssummen, der os bekendt ej heller i de kommende år forventes opbrugt helt.

Generelt om de bog- og biblioteksmæssige sider af kulturministerens redegørelse må vi sige, at der ud over det, jeg allerede har nævnt, er andre og store mangler. Der er ikke i redegørelsen givet oplysning om, hvorledes man vil sikre sig en ordentlig honorering af forfatterne. Der er ikke antydning af løsning på det problem, at forfattere, der har bøger stående f.eks. på amtsundervisningsmiddelcentralerne, ikke får honorarer herfor. Det er med en stor grad af stolthed, jeg kan konstatere, at vi her er i klar modsætning til hr. Maisted og hans parti – nå, det er jo det samme.

Der er ikke peget på, hvorledes man vil åbne mulighed for honorering af andre end bogophavsmænd, altså f.eks. plader, video osv., men det hænger måske sammen med kulturministerens fortsatte modvilje mod at lade biblioteker være til andet end bøger. I den forbindelse vil vi da gerne spørge, om den tilsyneladende målsætningsændring, der ser ud til at være sket hos ministeren, er hende helt bevidst. Ministeren skriver nemlig i sin redegørelse sp. 6644:

»Disse rammer opretholder gratisprincipet og den lige adgang for alle til at bruge biblioteket«,

og så kommer det:

»men stiller kun absolut krav om bogligt materiale på folkebibliotekerne.«

Dette må vi stille over for den formålsparagraf, hvor der står: »Der stilles bøger og andet egnet materiale til rådighed.«

Socialdemokratiet stiller sig uforstående over for denne ændring og kan kun tolke det derhen, at ministeren enten ad bagdøren vil forsøge at liste en ny ændring ind eller vil genoptage den ulidelige gamle diskussion om betaling for lån af diverse materialer på folkets biblioteker.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Efter denne dejlige, lange debat tror man næsten ikke på, at det er rigtigt, når formanden giver én ordet, men jeg takker da ordførerne dels for en, synes jeg, glimrende debat, dels for en relativt positiv modtagelse af sta-

tusrapporten eller redegørelsen, eller hvad man nu vil kalde den.

Den startede jo med og har undervejs båret præg af, at der er økonomiske problemer på det kulturelle område. Det er ikke noget nyt, det kan ikke overraske nogen.

Hr. Lasse Budtz indledte med at bebrejde regeringen, at man – bevidstløst var jeg lige ved at sige – havde kørt videre med den politik, at når der skulle spares på andre områder, skulle der også spares på det kulturelle område. Noget nyt er det i hvert fald ikke, for det er jo den linje, andre regeringer også har lagt, og som denne regering – indrømmet – har lagt fra starten.

Hr. Lasse Budtz var også inde på beskæringerne i bloktilskuddene. Det er jo heller ikke nogen ny idé. Må jeg lige anmode hr. Lasse Budtz om at bemærke, at det er da rigtigt, at denne regering vel har ligget en milliard kroner over, hvad den socialdemokratiske regering havde forestillet sig, men at gå ud og beskære kommunernes bloktilskud var ikke nogen ny tanke, da denne regering trådte til. Jeg vil gerne endnu en gang erindre hr. Lasse Budtz om, at den daværende finansminister, hr. Heinesen, over for daværende kulturminister Lise Østergaard påpegede, at nu var det vedtaget i regeringen, at man i de kommende år måtte nedskære kulturministeriets budgetter med henholdsvis 2, 4 og 6 pct. – et beløb, som ville have svaret til 25 mill. kr. i år, 42 mill. kr. næste år og 60 mill. kr. i 1986.

Alt dette vil jeg bestemt ikke på nogen måde bebrejde den socialdemokratiske regering, for det var præcis det, denne regering spillede ud med, men jeg vil bare sige til hr. Lasse Budtz: lad os nu ikke lægge alt for stor afstand mellem den daværende regering og den nuværende regering, når det gjaldt de økonomiske muligheder, for vi stod faktisk og står over for nogle økonomiske vanskeligheder, som ingen kan løbe fra.

Nu ved enhver, hvordan det gik på det kulturelle område. Et folketingsflertal pålagde kulturministeren at opgive de bebudede rammebesparelser, og så er det sådan. Det betyder som tidligere sagt fra denne talerstol jo ikke, at ministeren ikke kan forsøge sig med nogle omprioriteringer, og det vil jeg gerne komme ind på lidt senere.

Der har været berørt en hel del emner under debatten. En del har taget problemet om

[Ministeren for kulturelle anliggender]

rammer og indhold op, og det vil jeg gerne uddybe lidt mere.

Hr. Lasse Budtz var inde på, at rammerne er til for at formidle. Det er da fuldstændig rigtigt, at rammerne ikke bare er til, fordi det er kønt at have sådan nogle. Selvfølgelig tjener de et formål. Når jeg i redegørelsen har lagt vægt på at forskyde interessen over på det, der hedder indholdet – og der er kun tale om en forskydning – har jeg gjort det med den baggrund, at vi skal altså også have noget at formidle. Det er det, jeg synes er trådt for meget i baggrunden.

Jeg nævner altid bibliotekerne som et eksempel, fordi det er et godt eksempel. Man har i årevis rundt omkring på bibliotekerne – det har nemlig ikke noget særligt med de reducerede bloktilskud at gøre, det er sket i årevis – konsekvent sparet primært på materialekontiene, samtidig med at man bibeholdt rammerne. Man kan så diskutere, hvor meget det omfatter, men det er i hvert fald bygninger og vel til dels også personale.

Et andet eksempel, jeg tit bruger, men som jeg også synes illustrerer dette problem godt nok, er, at for et par år siden havde statens museum for kunst et budget på ca. 20 mill. kr. i driftsudgifter, og mindre end 1 mill. kr. af disse 20 mill. kr. kunne man købe kunst for. Det må dog siges at være at lægge alt for megen vægt på rammer eller i hvert fald alt for lidt på indhold. Det er glimrende at formidle, det er godt, vi har et stort, fint statens museum for kunst, men der skal vel også kunne købes noget at hænge op eller udstille eller præsentere eller samle. Det er det, jeg mener med, at der må ske en forskydning fra rammerne – da vi ikke har ubegrænsede midler, skal pengene findes et sted – og over til indholdet.

Hr. Lasse Budtz var ude med – hvad også andre ordførere var – at de kulturelle forbedringer skyldes oppositionen. Ja, ja, jo, jo, det er da rigtigt nok – men dog ikke helt uden undtagelse. Jeg vil gerne – uanset at det selvfølgelig er imod min meget beskedne natur – fremhæve, at regeringen dog fremsatte et forslag til ændring af museumsloven. Vi havde forestillet os, at pengene skulle findes ved omprioriteringer. Det havde vi, fordi folketinget har vedtaget noget, der hedder totalrammer, så det er man faktisk nødt til. Men dér havde vi dog afsat et beløb på 20 mill. kr. Regeringen valgte også på et tidspunkt,

hvor der kunne være alle mulige gode økonomiske grunde til at lade problemet ligge, at fremsætte et forslag om Dantop. Det synes jeg også nok man kan tillade sig at nævne. Det er rigtigt, at det skete ved omprioriteringer, for det er vi faktisk forpligtet til, men stadig væk var det dog et initiativ. Alternativet ville være, at kulturministeren bare måtte sætte sig ned og administrere tidligere ministres budgetter uden overhovedet at forsøge at flytte noget som helst, og det er naturligvis en helt utålelig situation.

Jeg vil bestemt afvise påstande om, at regeringen eller jeg personlig skulle bryste mig af et eller andet, som oppositionen har fået gennemført. Det er faktisk ikke en rimelig påstand. Fru Ingerlise Koefoed har i dag og også tidligere refereret til, at nu ville regeringen tage æren for denne ene procent til udsmykning. Det passer faktisk ikke. Der står i redegørelsen: »Det er blevet vedtaget at...« Det har man vel lov at omtale. Der står intet som helst om, at regeringen har støttet det, eller at regeringen ikke har støttet, men der står, at det er et godt forslag. Det sagde jeg faktisk også ved første behandling, og det sagde samtlige regeringspartiers ordførere. Men der står alene, at det er blevet vedtaget. Det konstateres som et faktum. Den påstand synes jeg nok jeg må tilbagevise.

Flere ordførere har beskæftiget sig med skolerne, og jeg må sige, at det vil nok i de kommende år være noget af det, jeg selv personlig vil prioritere højt. Jeg synes, det er tiltrængt af hensyn til det mere langsigtede, at vi får hævet kvaliteten i uddannelserne på det kulturelle område. Det gælder arkitekt-skolerne ikke mindst. Det gælder biblioteksskolen. Det gælder teaterskolen. Det gælder måske filmskolen i mindre grad, men det gælder i hvert fald en lang række af disse institutioner. Vi har også her for ganske nylig, som det nævnes, fået omlagt uddannelsen for musikkonservatorierne. Jeg synes, der i høj grad er behov for at få kvaliteten hævet. Dermed mener jeg øget forskning, praktisk – hvor det ønskes – og noget efteruddannelse. Det vil være hovedemnerne inden for det.

I redegørelsen er jeg kommet ind på nogle af de konkrete projekter, vi er i fuldt sving med at realisere. Det første, der står for, bliver arkitektskolerne – ny stillingsstruktur. Det næste bliver biblioteksskolen, hvor vi umiddelbart efter en høringsprocedure, som

[Ministeren for kulturelle anliggender]

er i gang i øjeblikket, skal i gang med at udarbejde forslag til, hvorledes biblioteksuddannelserne skal ændres.

Jeg vil gerne sige om økonomien i det her, at det første spørgsmål, nogle vil stille, er selvfølgelig: hvor vil man så skaffe penge til det fra? Jeg vil gerne understrege, at det er lykkedes at friholde disse skoler for besparelser. Der er sket en overførsel fra nogle formål til andre, i og med at vi fastholdt den lave adgangsgrense på biblioteksskolen og på arkitektskolerne, hvor vi har en meget stor ledighed stadig væk, desværre. De penge, man derved sparer – og det bliver jo beløb, der bliver større og større, efterhånden som de små årgange kører igennem systemet – vil blive beholdt på skolerne. Det er noget, skolerne kan bruge til at hæve kvaliteten i uddannelsen. Jeg vil heller ikke afvise, at der kan blive tale om en yderligere tilførsel af ressourcer i de kommende år, men jeg kan ikke stille konkrete beløb i udsigt i dag. Det vil helt afhænge af, hvilke forslag der vil komme om uddannelsernes fremtidige struktur. Jeg vil bare gentage, at det område for mig har meget høj prioritet.

Flere ordførere har også nævnt Statens Kunstfond på forskellig vis, med forskellig indfaldsvinkel, men jeg har da indtryk af, at der generelt og bredt var tilfredshed med mit udsagn om, at jeg ville søge at tilføre Statens Kunstfond en klækkelig forhøjelse, og også en sympati for, at vi nu må se at få forbedret vores kunstneres forhold i det hele taget.

Nogle rejste spørgsmålet, om vi ikke kunne få en revision af loven. Jo, for min skyld ingen alarm. Jeg tror, vi for et år siden drøftede det samme her i folketinget, om vi skulle have en målsætningsdebat for Statens Kunstfond på et eller andet tidspunkt. Jeg ved ikke, om det decideret er lovgivningsmæssige problemer, der trænger sig på, men derfor kunne vi jo godt tage en debat om det, og vi kunne da også se på, om der skulle være nogle lovændringer, der var behov for.

Fru Mette Madsen nævnte spørgsmålet om fordeling mellem de forskellige udvalg. Det skal jeg være opmærksom på. Jeg ved godt, der er en meget skæv fordeling. Om den er rigtig, retfærdig og rimelig, er et andet spørgsmål. Men den er i hvert fald forskellig, det må man sige. Det vil vi naturligvis se på, når vi nu skal i gang med denne, hvad jeg

tillader mig stadig væk at kalde klækkelige forhøjelse.

Hr. Per Stig Møller rejste spørgsmålet om, hvorvidt man kunne tvinge kommuner – jeg tror, Tåstrup kommune var i tankerne – til at modtage støtte eller modtage nogle bestemte kunstværker fra Statens Kunstfond. Her skal man jo ikke glemme, at der oven i det, kommunen selv ofrer på projektet, gives betydelige beløb fra Statens Kunstfond, som så som følge deraf også går ind i en debat om, hvad man så synes der skal placeres. Men jeg er da enig med hr. Per Stig Møller i, at det ikke er lykkeligt, hvis man får en situation, hvor byråd og Statens Kunstfond står skarpt over for hinanden. Jeg har indtryk af, at man stadig væk ikke er færdig med at debattere sagen i Tåstrup. Jeg har selv deltaget i en noget lignende sag i Gladsaxe, så jeg kender proceduren. Jeg håber selvfølgelig, at det også i Tåstrup vil lykkes at finde en eller anden enighed, for det skal der selvfølgelig til, for at det kan blive til gavn og glæde for det lokale område.

Det spørgsmål, fru Mette Madsen rejste om mulighederne for at rejse ud i landet, således at man ikke alene fik betænkt kunstnere, der bekvemt nok boede i nærheden af København, skal vi se på i forbindelse med en mulig forhøjelse.

Jeg vil lige nævne – jeg ved ikke, om hr. Maisted er her stadig væk, men i hvert fald for dem, det måtte interessere – at de kunstnere, der står på finansloven, faktisk modtager indtægtsregulerede ydelser, og det betyder altså, at hvis man har disse millionindkomster, som nogle måske har – jeg ved ikke, hvor mange det er, men det er nok meget få – så har man faktisk kun en minimumsydelse på 10.000 kr. Det er vel lidt samme princip som folkepensionen; så er der et garantibeløb, men altså ikke andet. Det er altså ikke Statens Kunstfonds ydelse, disse kunstnere bliver fede af, men det tror jeg i øvrigt ikke der er nogen der bliver af Statens Kunstfonds ydelser.

Hr. Kofod-Svendsen rejste spørgsmålet om fritagelse for moms på bøger. Jeg må nok sige her, som jeg har gjort tidligere, at jeg betragter det altså som en død sild – for nu at bruge hr. Tinnings sprog. Jeg tror altså ikke på det. Det er vel noget, der netto vil koste statskassen 160–170 mill. kr., vil jeg tro, og jeg kan ikke forestille mig, at man i

[Ministeren for kulturelle anliggender]

øjeblikket skulle kunne komme igennem med det hverken af økonomiske grunde, men i og for sig heller ikke af principielle grunde. For hvad bliver så det næste? Var det så ikke rimeligt med rugbrødet og margarinen og skummetmælken og alt det her? Vi kender diskussionen alle sammen.

Jeg vil gerne understrege, at jeg faktisk mener det alvorligt – det er også lidt et svar til hr. Jimmy Stahr, som efterlyste initiativer for børn og unge – at vi må bestræbe os meget på og også sætte penge af til at styrke bogens rolle, ikke mindst over for børn og unge. Her gør vores biblioteker naturligvis en stor indsats, og det er også derfor, mine bemærkninger om besparelser på materialekontiene er placeret dér, hvor de er, men jeg mener faktisk, at vi må drøfte videre, hvad vi gør i disse elektroniske aldre, vi lever i, for at bevare bogen, bevare interessen for at fordybe sig på den måde.

Jeg er kommet med nogle forslag. De løser ikke alle problemer, men det var dog en måde at starte på. Jeg har foreslået, at vi på tipsmidlerne allerede i år – det har jeg foreslået i det, der netop er tilsendt finansudvalget – afsætter en halv million kroner til støtte til udgivelse på bestemte områder. I første omgang skulle det være klassikere, dernæst havde jeg tænkt på børnelitteraturen og måske noget lyrik senere hen. Det kan man jo drøfte – i hvert fald at man iværksatte nogle rullende projekter år efter år, som selvfølgelig så vokser med årene. Så må vi se, om der efter nogle år er behov for en permanent ordning, det er muligt. Egentlig er det en meget fiks måde, synes jeg selv, at starte på, at man forsøger sig frem over tipsmidlerne med nogle mindre beløb for at undgå bureaukrati, for at undgå konkurrenceforvridning og alle de ting, der i øvrigt kan indvendes mod sådan noget.

Flere ordførere var inde på ophavsret og biblioteksafgift. Det er svært stof, det skal jeg villigt erkende. Det er noget, som vi for begge tings vedkommende skal vende tilbage til i næste folketingssamling. Jeg kan ikke i dag give et detaljeret bud på, hvordan det skal løses. Som de fleste vil vide, har der siddet et ophavsretsudvalg i mange år, og dette udvalg vil formodentlig sidde på livstid, for der vil konstant være behov for at revidere denne lovgivning med alt det nye, der sker på de tekniske områder, hvor man kan sprede

kunstneres værker med stadig nye metoder. Derfor kan man nok ikke forestille sig, at vi finder frem til den endelige løsning på ophavsretsproblemerne i næste samling heller, men vi må forsøge at komme en bid videre, og det forsøger vi altså med det lovgivningsinitiativ, som kommer til efteråret.

Biblioteksafgiften er også indviklet stof. Hr. Kofod-Svendsen rejste spørgsmålet om bøger, der havde flere forfattere. Det tror jeg har beskæftiget samtlige kulturpolitiske ordførere i salen. Der er ingen, der kan fatte, at vi ikke snart kan få ordnet den sag. Jeg melder mig i koret, men jeg har efterhånden lært forklaringen udenad. Jeg vil ikke sige, jeg forstår den, men jeg har i hvert fald lært den udenad. I hvert fald kan jeg sige til hr. Kofod-Svendsen, som nævnte, hvad vi kunne i disse EDB-aldre: ja men vi har altså ikke EDB-udstyr til det. Det er det, der er problemet. I øjeblikket skal der rent faktisk laves en manuel optælling, og det er det, der er kolossalt besværligt og tidrovende og dyrt og alt muligt andet.

Det har været drøftet, om man kunne gå over til nogle stikprøveoptællinger. Det har vi arbejdet noget med. Jeg vil ikke sige, det har vakt udelt begejstring i forfatterkredse, hvad jeg måske også godt kan forstå. Det gør altså, at dette problem er meget kompliceret. Alternativet kan være, at vi skal ud og købe et kæmpestort nyt EDB-udstyr, og selv når vi har det, så skal det altså ind på EDB, inden man kan løse problemet. Men vi skal ikke opgive håbet, det er klart. Jeg vil bare gerne antyde, at det er et temmelig indviklet problem.

Der blev rejst nogle yderligere konkrete spørgsmål til mig om biblioteksområdet, om oplysningskontoret og om tilsynet. Jeg vil godt lige anfægte bemærkningen: med et pennestrøg at nedprioritere eller ophæve. Så nemt går det altså ikke. Det, der er tale om, er selvfølgelig, at finansudvalget vil få forelagt nogle aktstykker, og så må folketingsret tage stilling til, om det vil finde sig i det eller det ikke vil finde sig i det. Det er naturligvis sådan, det foregår. Der er jo ikke tale om en administrativ beslutning. Jeg vil også gerne anfægte bemærkningerne om, at der ikke er taget hverken faglige eller personlige hensyn. Vi er ikke færdige med dette forslag endnu, det siger sig selv, ellers var det blevet fremlagt for folketingsret. Men jeg vil gerne sige, at

[Ministeren for kulturelle anliggender]

når denne sag har trukket så længe ud, som den har, er det, fordi vi har forsøgt at få det belyst bedst muligt og få hørt så mange som muligt og få taget personlige og faglige hensyn, for jeg er helt enig med socialdemokratiets ordfører i, at det er meget væsentligt.

De indvendinger, der er kommet mange steder fra, har jeg selvfølgelig også modtaget, og jeg vil sige om dem, at en hel del af dem beror altså på misforståelser. En hel del af dem går bl.a. på, at nu skal oplysningskontorets aktiviteter ophøre helt, og det er ulukkeligt. Hvis det var sådan, ville jeg også synes, det var ulukkeligt, men det er ikke sådan. Det er således, at oplysningskontorets altovervejende aktivitet søges overført til statsbiblioteket i Århus, som i forvejen løser en hel del af disse opgaver. Derfor er det altså lidt for tidligt at angribe os for, at nu forsvinder det hele, for det er faktisk ikke tilfældet.

Indvandrerbiblioteket er absolut en meget aktuell sag at rejse, og jeg vil gerne sige, at dér tror jeg virkelig vi er uenige. For det første vil jeg gerne understrege, at det er folkebibliotekernes opgave at betjene indvandrergrupperne rundt omkring i de kommuner, hvor de nu bor. Det store problem i denne sag er altså, at de bor så spredt, som de gør, for hvad hjælper det, hvis man laver et stort, fint udlånsbibliotek i København, når folk bor i Hillerød, i Ølstykke, i Gladsaxe, i Ishøj og alle mulige steder? København kunne måske være det mest rimelige sted at placere det, for dér var trafikforbindelserne – i hvert fald i perioder – sådan, at man kunne komme til og fra, men København har altså ikke ønsket at bidrage økonomisk eller på anden måde været særlig behjælpelig, så også det blev bremset.

Det, vi forestiller os man så kunne gøre, var, at der på depotbiblioteket blev lavet denne overbygning, hvorfra bibliotekerne naturligvis kan rekvirere det materiale. Jeg føler det også som en forpligtelse for de folkebiblioteker, der ligger i de store indvandrerkommuner, at have en rimelig bogsamling. Jeg tror ikke, jeg har overmåde meget lyst til at give retningslinjer for det, men vi vil da gerne kigge på det og undersøge, hvordan det egentlig ser ud. Det vil jeg gerne give tilsagn om, inden jeg forpligter mig til at gøre noget ved det i givet fald.

I øvrigt vil jeg lige i parentes nævne, at bevillingerne til indvandrersamlinger og -bøger er blevet fordoblet i løbet af de sidste år ud fra den prioritering, at vi skal gøre noget for vores gæstarbejdere eller indvandrere, eller hvad vi nu kalder dem.

Jeg vil meget gerne med kulturudvalget drøfte baggrunden for, at jeg mener, at overbygningsløsningen er den rigtige, og at vi ikke skal have et stort udlånsbibliotek, som for mange vil være en meget ubekvem og dårlig løsning.

Flere ordførere har været så venlige at bemærke min bemærkning om, at det ville være nødvendigt med yderligere bevillinger i de kommende år. Det er naturligvis en bemærkning, som jeg med glæde har skrevet, dels fordi jeg synes, den er rigtig, dels fordi det da også for en borgerlig regering uanset de økonomiske vilkår er vigtigt at understrege, at vi har brug for kulturelle tilbud, og at det ikke bare skal være det billige skidt, som ikke må koste noget, som hr. Bernhard Baunsgaard var inde på. Kultur koster noget, kvaliteten koster noget, og vil vi noget på dette område, kan det naturligvis ske med omprioriteringer, men som folketingets flertal har vist, er der et flertal i denne sal for i 1985 f.eks. at øge kulturministeriets totalramme på i alt 19,5 mill. kr. ud fra de forlig, der er indgået, og vi mener også, at man i de kommende år må søge en forhøjelse.

Hr. Bernhard Baunsgaard rejste en noget interessant – synes jeg nok – diskussion om byrdefordelingen. Den vil jeg meget gerne have vi tog op på et tidspunkt. Jeg har med omhu undgået at skrive noget om det, fordi man i disse tider meget hurtigt får et gevaldigt ramaskrig rundt omkring, hvis man bare nævner ordene ændret byrdefordeling. Men jeg mener, vi har behov for på et tidspunkt at drøfte her: hvem skal egentlig hjælpe til med hvad? Det er helt åbenbart, at kommunerne i de allermindste aktiviteter kan hjælpe. Det er også helt åbenbart, at staten har nogle opgaver, som ingen hjælper os med – det gælder kommuner og andre. Vi har Nationalmuseet, Det kgl. Teater og statens museum for kunst. Det er vores opgave. Og så har vi et hav af opgaver, som vi mere eller mindre tilfældigt deler mellem os. Jeg synes, det kunne være meget fornuftigt at få den diskussion. Men jeg vil ærligt indrømme, at den efter min mening er håbløs at rejse i øjeblik-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

ket, for alle vil rejse børster og sige, at nu er de ude på at vippe noget over på kommunerne.

Jeg har stadig væk mange ting, jeg gerne ville svare ordførerne på, men lampen lyser, og formanden ser vred ud – nej, det gør han nu ikke, men jeg får en anden runde, er jeg sikker på. Tak.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Ministeren talte her som i redegørelsen meget om de kulturelle uddannelser, og hvor vigtigt det var, at de blev forbedret. Jeg er enig. Men jeg stillede et indirekte spørgsmål i min ordførertale. For det første: hvor blev pengene til praktikuddannelsen på arkitekt-skolen af? For det andet: når man nu har sparet på grunduddannelsen på Danmarks biblioteksskole og man siger, at de penge er blevet i huset og de skal bruges til at forbedre uddannelsen, hvad er så grunden til, at Danmarks biblioteksskole er udepeget som et af de områder, hvor man skal have indtægtsdækket virksomhed på efteruddannelsesområdet?

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg vil godt følge det op, som fru Ingerlise Koefoed havde fat i vedrørende biblioteksskolen, for jeg har altså min tvivl om, at den redegørelse, som ministeren gav om det, kan have sin rigtighed. Jeg synes, det ser ud til, at netop denne overflytning til de indtægtsgivende konti for efteruddannelsen må betyde, at flere udgifter bliver væltet over på kommunerne i stedet for. De er jo i forvejen hårdt trængt, og de kan formentlig slet ikke nå, hvis de da overhovedet har viljen til at sætte ekstra midler ind her, at få afsat midler til at betale for den bibliotekariske videreuddannelse.

Det ser også ud til, at det kan få den konsekvens, at der bliver færre lærere på biblioteksskolen og dermed endnu færre ressourcer til at få foretaget den forskning, som også ministeren flere gange har givet udtryk for at man finder er vigtig at få. Alt i alt ser det for mig ud til, at det er et alvorligt anslag mod biblioteksskolen i sin helhed.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Nu sagde ministeren ganske vist, at hun havde flere svar, men jeg vil alligevel tillade mig at erindre ministeren om, at jeg spurgte, om der forelå koncise, klare planer for, hvordan man kunne hjælpe billedkunstnerne.

Lasse Budtz (S):

Nogle har måske glemt hr. Poulsgaards ophidsede indlæg her i dag, men jeg vil gerne fortælle til ministerens beroligelse – og også til hr. Poulsgaards beroligelse – at vi anser ikke ministeren for socialist. Det har vi faktisk aldrig gjort. Nærmest det modsatte, vil jeg gerne sige – det skulle hjælpe ministeren i ministerens valgkreds.

Jeg vil i øvrigt gerne sige, at jeg synes, det var en meget positiv bemærkning, ministeren kom med her i anden omgangs slutning, hvor ministeren begyndte at tale om, at man kunne tage spørgsmålet om byrdefordelingen op til drøftelse. Det tror jeg ville være en vældig god idé. Det leder mig tilbage til spørgsmålet om uensartetheden i kulturpolitikken i de forskellige kommuner. Man kan altså have kommuner – endda med samme slags flertal – som ligger lige ved siden af hinanden, og som fører en forskellig kulturpolitik. Dem kan vi sagtens finde eksempler på hele landet over. Det tror jeg vitterlig er en meget dårlig idé. Som jeg sagde i mit første indlæg, mener jeg ikke, at vi skal tvinge dem til at gøre nøjagtig det samme alle sammen eller ofre den samme procentsats, men vi kunne nu nok blive enige om – håber jeg da – at lave nogle minimumsnormer og netop prøve at finde ud af på det grundlag: hvem er det, der skal tage sig af hvad, som ministeren sagde. Det mener jeg vitterlig var fuldstændig rigtigt. Jeg tror, vi skulle prøve at tage det op til en seriøs behandling. Derfor synes jeg, at det er vigtigere i forbindelse med hele bloktilskudsdebatten at se fremad i stedet for at se tilbage.

Med hensyn til rammerne, som ministeren nu var inde på igen i det andet indlæg, er det altså stadig væk rammerne og de mennesker, som administrerer rammerne, som formidler den kunstneriske udfoldelse og sørger for, at den kommer ud til kunderne, forbrugere. Derfor er jeg altså lidt nervøs ved ministerens lidt stædige fastholden ved, at det

[Lasse Budtz]

netop er rammerne, der skal gøres noget ved. Jeg tror, det er meget farligt, for det kan ikke lade sig gøre uden disse forskellige organisationers aktive medvirken. Jeg kunne naturligvis nævne adskillige eksempler på, i hvor høj grad netop organisationer og det, ministeren i bred almindelighed kalder rammer, vitterlig har bragt kulturen ud til kredse, som aldrig ville have fået muligheden før, og det lægger vi utrolig megen vægt på.

Jeg vil nok sige, at det netop derfor har undret os lidt, at ministerens forslag i samlingens løb generelt har haft karakter af at gøre livet mere usikkert for de udøvende kunstnere. Her tænker jeg selvfølgelig på forslagene om at yde dækning op til de berømte 40 pct. Det er trods alt oppositionen – nemlig det såkaldte andet flertal – som har hindret dette.

Ministerens taler også om regeringens og ministerens ret til omprioriteringer. Det er helt logisk, at det har ministeren ret til, men jeg vil da gerne indrømme, at vi kunne godt tænke os, at vi fik lidt mere indsigt i disse omprioriteringer, inden de havner i finansudvalget, eller hvor de nu behandles. Vi kunne godt tænke os, måske i forbindelse med en bred drøftelse af byrdefordelingen på de forskellige offentlige planer, at vi kunne komme ind på en eller anden ordning, som medførte, at f.eks. oppositionen fik i hvert fald mulighed for at udtale sig på et meget tidligt tidspunkt, når man tager initiativ til omprioriteringer i kulturministeriet.

Jeg synes, at regeringen skulle erklære sig villig til at snakke med os andre om det. Jeg ved godt, at regeringen ikke vil tale med os generelt om økonomiske problemer, men på det kulturelle område er der altså dette andet flertal, som heldigvis har været i stand til at fremkalde en dialog, og denne dialog har jo resulteret i en række lovforslag og en række love. Det har ministeren da også erkendt, navnlig her i anden omgang, hvorimod CDs ordfører rask væk tog æren for det hele. Det er altså et smagsspørgsmål, hvilken stil man skal benytte sig af.

Jeg har til afslutning kun én ganske kort, ikke meget vigtig bemærkning til hr. Bernhard Baunsgaard, som var så venlig at citere bogen »Rapport fra en kaffeklub«. Jeg håber da, at hr. Bernhard Baunsgaard kan huske, at der var adskillige kapitler i denne rapport. Der var flere gode kapitler. Jeg skrev to af

dem, men om de hører til de gode, ved jeg ikke.

Per Stig Møller (KF):

Til kulturministerens bemærkning til mig om kommunernes mulighed for selv at bestemme, hvem der skal udføre kunstværker, som de vil betale til, vil jeg godt sige, at selv om Statens Kunstfond bidrager, når kommunen selv betaler noget, bør det være kommunens selvvilje, som er afgørende for, hvilken kunstner der vælges. Statens beløb må være en støtte til initiativet og ikke være en overtagelse af initiativet; så mister det lidt af den lokale, decentrale motivering.

Men ellers er det hr. Lasse Budtz, jeg godt vil svare. Jeg sagde nogle ting om regeringens initiativ for at få forbedret kunstnernes sociale stilling, og jeg sagde, at det var noget væsentligt nyt, som denne regering gik i gang med. Det gør jeg med henvisning til redegørelsen, hvor der sp. 6650 står:

»Det er endvidere regeringens hensigt at tage spørgsmålet om kunstnernes sociale stilling i almindelighed op til overvejelse ud fra den betragtning, at der for flertallet af kunstnere ikke findes sociale ordninger af forsikringsmæssig og lignende karakter, således som det er tilfældet for de fleste andre befolkningsgrupper«.

Dertil kommer, at der er nedsat et udvalg, der skal undersøge, i hvilket omfang der findes skatte- og afgiftsregler, som giver unødvendige forringelser i kunstnernes arbejdsvilkår. Det er nogle meget væsentlige generelle forbedringer, der kan komme ud af det.

Hr. Lasse Budtz kom op og svarede vedrørende kunstfonden. Det er altså nærmest som: goddag, mand – økseskaft! For kunstfonden er et overordentlig væsentligt tiltag, men kunstfonden har ingen sociale motiver; tværtimod har man altid understreget, at den kun skal tage kvalitetsmæssige hensyn. Kunstfonden er intet socialt instrument, den er ikke generel, den kan mildne luften, den kan give muligheder for de få, men det er jo, som kulturministeren sagde, ikke en fond, der bevilger en million kroner til nogen som helst. Beløbet forsvinder jo: i det øjeblik man har bare over 100.000 kr., så trappes det ned.

Derfor kan jeg heller ikke bidrage til kulturforvirringen ved at tage nogle enkelte kunstnere frem, som hr. Maisted gør. Det er

[Per Stig Møller]

ikke sådan, man kan kritisere en kulturpolitik.

Kunstnernes livsbetingelser og livsvilkår er for dårlige. Derfor er dette et væsentligt initiativ. Vi taler om den brede sociale forbedring, og hr. Lasse Budtz svarer med kunstfonden. Her ser vi forskellen mellem den socialdemokratiske politik og denne regerings politik. Den socialdemokratiske er styrende og udvælgende og tung i administrationen. Den borgerlige søger bredden og er dermed mere åben for, hvad man kunne kalde utilpassede kunstnere, kunstnere uden for moden, kunstnere, der går imod strømmen, kætterne og fornyerne – og den er mindre administrationstung. Kun i denne bredde er det muligt for kunstnere ikke at skulle smigre eller tilpasse sig nogle smagsdommere eller noget system. Derfor venter jeg mig meget af det, som er bebudet i redegørelsen.

Når vi endelig taler om kunstfonden, så var det jo ikke muligt for den foregående kulturminister at få løftet den fra 10 mill. kr. til 11 mill. kr. Det lykkedes jo først, da man fik en ny opposition – og den kan vi jo så bevare længe for kulturens skyld. Siden er kunstfonden jo løftet til 15,5 mill. kr., og nu loves der en yderligere klækkelig forhøjelse, så jeg synes ærligt talt, der har været god grund til at sige de ting, jeg sagde.

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Det er med sorg, jeg må konstatere, at hr. Per Stig Møller deltager i den såkaldte kulturforvirring, som han så nødig vil have at andre deltager i. Jeg har vitterlig intet som helst sagt om kunstfonden eller nogen af kulturfondene, hvilket vil fremgå ganske klart af det referat, der er optaget på bånd. Jeg har intet som helst sagt om fondene. Jeg har derimod sagt, at jeg synes, det er interessant, at hr. Per Stig Møller kommer og bryster sig med en socialpolitik på kulturområdet, som ikke eksisterer, og nu erkender hr. Per Stig Møller det oven i købet ved at tale om regeringens hensigter. Der er pokker til forskel, må jeg nok sige.

I øvrigt vil jeg gerne gøre opmærksom på, at denne regering vitterlig har skabt arbejdsløshed på kulturarbejdernes område. Det har man gjort f.eks. via bloktilskudspolitikken, som den er blevet udmøntet i kommunerne.

Prøv f.eks. at spørge bibliotekarerne om det. Det er en kendsgerning, og derfor er det altså hr. Per Stig Møller, der deltager i kulturforvirringen, og ikke mig.

(Kort bemærkning).

Jimmy Stahr (S):

Jeg fæstede mig ved en af hr. Per Stig Møllers sætninger. Det var den med, at de borgerlige nok skulle tage sig af kætterne og fornyerne. Ja, det tør jeg nok sige! Jeg tænker f.eks. på radiatorrådet; dér er det bestemt de borgerlige politikere, der tager sig af kættere og fornyere, men vist ikke helt på den måde, hr. Per Stig Møller tænker på. Når jeg tænker på bibliotekerne, kommunerne rundt omkring, så mener jeg også, det er de borgerlige politikere, der tager sig af kætterne og fornyerne, men stadig væk vel ikke på den måde, hr. Per Stig Møller tænkte sig.

Med hensyn til rammerne og formidlerne: det er helt sikkert, at hr. Per Stig Møller stammer fra et miljø og befinder sig i et miljø, hvor formidlerne ikke behøver at hjælpe så meget til, men der er faktisk en masse mennesker – bl.a. de to grupper, jeg talte om – som har brug for nogle formidlere, som hr. Per Stig Møller måske godt kan undvære, men som de ikke kan undvære.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Forvirringen breder sig. Jeg har overhovedet ikke talt om formidlerne. Det kan så være en fejl. Kunstfonden er ikke et formidlingsorgan, så jeg ved ikke rigtig, hvorfor hr. Jimmy Stahr vil trække det ind.

Til hr. Lasse Budtz vil jeg sige, at så forstår jeg overhovedet ikke, hvorfor han stillede sig op i første runde med en kritik, for det, jeg sagde tidligere vedrørende dette tiltag, som jeg har nævnt, var, at dér vil man nu se på kunstnernes sociale stilling. Det var i futurum.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Der var måske lige grund til, før vi bliver fuldstændig forvirrede, at gøre opmærksom på, at besparelserne på biblioteksområdet indtil dette finansår ikke skyldes indgreb fra folketingets eller regeringens side. Alle de

[Bernhard Baunsgaard]

besparelser, der hidtil er sket, er sket ude i kommunerne. Kommunerne har indtil dette finansår fået procenttilskud fra staten, og når de har skåret ned på bibliotekerne, kan de ikke henvise til, at det er noget krav. Der var et krav om 8 mill. kr., som i det store og hele blev sparet ved, at lønningerne ikke skulle stige, som man havde forventet. Det er sandheden om det.

Mette Madsen (V):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for den imødekommenhed, der blev vist over for at drøfte kunstfonden i sin helhed. Vi ændrede loven om Statens Kunstfond i 1978, og da foreslog vi fra venstres side, at der skulle en revisionsparagraf med, for det er jo en af de meget få love, hvor der ikke er en revisionsparagraf. Men den daværende minister, hr. Niels Matthiasen, ønskede ikke en sådan paragraf – med den begrundelse, at kunstfondloven nu var ude over forsøgsstadiet og derfor skulle kunne fungere uden ændringer. Vi mente i venstre dengang – og det mener vi stadig – lige det modsatte, nemlig at regeringen og folketinget bør være opladt over for de strømninger og bevægelser i kunsten, der er i vort samfund, opladt over for impulser og inspiration fra 3 mands udvalget og de medlemmer, der er i repræsentantskabet. Der er jo en stadig udskiftning dér; der kommer hele tiden nye ind, og der kommer hele tiden nye toner fra kunstfondens 3 mands udvalg og fra repræsentantskabet. Sidder man i repræsentantskabet, støder man også tit på nogle knopper, som det kunne være praktisk at få fjernet. Derfor mener jeg altså, at det ville være godt, at vi fik en drøftelse – måske ikke en revision, men en drøftelse af Statens Kunstfond.

Der har været talt meget i dag om folkelige bevægelser, navnlig i begyndelsen af debatten. Det er nok et ord, der opfattes meget subjektivt. Der har været talt om, om de var røde eller grønne, eller om de var positive eller negative. Jeg vil gerne lige klargøre, hvad venstre mener med »folkelig bevægelse«, hvad vi lægger i ordene. Vi tænker f.eks. på andelsbevægelsen, højskole- og friskoletanken, skytte- og gymnastikforeningerne, brugsforeningerne, det folkeoplysende arbejde, der har fundet sted i forsamlingshusene, og kvindefrigørelsen. Det er de gamle bevæ-

gelser, som meget af vort kulturmønster i dag hviler på, og lige siden de startede og havde deres store tid, er der kommet nye til hele tiden, nogle for en kort tid, nogle for at blive. Vi har opdaget gang på gang, at mange af de nye initiativer, der opstår ude omkring, kommer netop fra de folkelige bevægelser.

Der er mange kulturelle aktiviteter, der hviler på princippet hjælp til selvhjælp, altså hvor man kan gå hen og få hjælp, hvis nogle private mennesker går sammen om et eller andet, de synes var spændende at komme i gang med. Mange ting udspringer af private initiativer. F.eks. har vi i de senere år set starten på alle de lokalhistoriske arkiver, som man nu har fået i faste rammer, men de begyndte med, at der rundt omkring i stationsbyerne, f.eks. oppe i Vendsyssel, var en 3-4-5 mennesker, der sagde: vi må se at få samling på alle de ting. Kommunen støttede lidt i starten somme tider, og somme tider var det udelukkende for deres egne penge, men i hvert fald fik de tingene sat i gang. Det er den slags initiativer, altså alt det, der kribler og gror, som det er så vigtigt at der kan være penge til selv i smalle tider. Jeg nærer altså ikke den store skræk, som har været udtrykt fra nogle sider i dag, for, at kommunerne ikke stadig væk kan finde penge til sådan nogle ting. Det ligger jo i hele princippet om decentraliseringen og nærsamfundet, at svigter kommunalbestyrelsens medlemmer over for sådanne initiativer, friske initiativer i kommunerne, vil kommunalbestyrelsesmedlemmerne usvigelig sikkert stå til kløved næste valg. Det ville måske være klogt af kommunalbestyrelserne, at de af og til samlede alt, hvad der var af foreninger i en kommune, til et fælles møde. Det skulle muligvis ind i den kommunale styrelseslov, at man i hvert fald to gange i løbet af en valgperiode skulle have et møde med alle de mennesker, der beskæftiger sig med kulturaktiviteter, for at se, om der måske var nogle, der har fået penge i 20 år helt automatisk, og som efterhånden bare sidder og snorker og ikke rigtig bruger dem til noget frisk og godt, så der af den grund ikke bliver penge til alle de nye ting, der gerne skulle sættes i gang.

Dette afsnit kan jeg slutte med at sige, at jeg er også meget åben over for at drøfte spørgsmålet om den fornyede byrdefordeling, som har været rejst her mod slutningen af debatten.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt starte med at sige, at jeg synes ærlig talt, det er lidt meningsløst at bruge tid til at slås om, hvem der har givet lidt, og hvem der har givet lidt mere til de kulturelle ting og til kulturpolitikken. Der skete jo det, at da socialdemokratiet kom i opposition, blev der mulighed for at give noget mere til kulturen. Man må da håbe, at når socialdemokratiet engang igen får regeringen – og det håber jeg såmænd ikke varer alt for længe – vil socialdemokratiet holde fast på den målsætning, at man ikke skal spare på kulturen. Jeg er også interesseret i til den tid at drøfte spørgsmålet om minimumsnormer med hr. Lasse Budtz. Det kunne vi nemlig ikke komme igennem med, da vi talte om børnekultur for nogle år siden med socialdemokratiet.

Der er en idé, som man måske nok kunne dyrke noget mere inden for det kulturpolitiske, og det er ideen om at give alle mennesker lige adgang og lige muligheder fra hver deres udgangspunkt, og det vil altså sige at give de svagest stillede en form for positiv særbehandling og give dem fælles oplevelser, så vidt det nu er muligt, og en vis form for fælles baggrund, fælles referencerammer. Der er vel ikke nogen steder, hvor den idé er blevet så klart udtrykt og så klart formuleret som i bibliotekerne, og når vi er nogle her, der taler ofte og meget om biblioteker, gør vi det ikke, fordi vi synes, man absolut skal bevare en stor administration og et stort personale, men fordi vi i bibliotekerne har fundet virkeliggjort det, der siger, at folk, store og små, uanset social status skal have adgang til fælles oplevelser, fælles inspiration og fælles viden. Men nu synes vi – nogle af os – at det er ved at gå galt.

Når kulturministeren taler om, at bøger er det eneste, der er obligatorisk i den nye bibliotekslov, er det rigtigt, for sådan blev det jo desværre. Resten er frivilligt, men der står dog også i biblioteksloven, at bibliotekerne skal bestræbe sig på at stille musik til rådighed. Hvis man holder meget stærkt fast i denne tid på, at bøger er det eneste, er man med til at gøre bibliotekerne mindre betydningsfulde for en hel masse af de mennesker, der i dag værner sig til at bruge alle mulige former for medier både til oplevelse, til udannelse og til inspiration. Derfor må vi ar-

bejde på at få ændret det; vi må arbejde på at få gjort andre ting end bøgerne til noget meget vigtigt i bibliotekerne.

Der er også en idé om, at hvert bibliotek for sig i sit lokalområde er noget, er noget særligt for befolkningen dér, men at ingen biblioteker er nok alene. Det netværk synes vi også man er ved at ødelægge. Der er kommet huller i nettet, fordi centralbibliotekerne ikke får så mange penge, som de burde have, fra amtsrådene. Der kommer huller i nettet, når man nedlægger eller gør de centrale institutioner svagere.

Hvor skal bibliotekerne i sparetider hente inspiration, råd og vejledning, når bibliotekstilsynet gøres svagere end nødvendigt? Jeg siger ikke, at man ikke skulle skære noget væk på grund af den ændrede bibliotekslov; jeg siger, at man skærer for meget væk. Hvor får vi den sidste mulighed for at finde de bøger, som vi har svært ved at finde i de enkelte biblioteker, hvis man gør oplysningskontoret meget svagt, hvis man, som ministeren siger, løser nogle af opgaverne? Hvilke af opgaverne skal man løse? Jeg siger ikke, hvor de skal løses. Jeg spørger, hvor opgaverne skal blive løst, så de bliver løst til tilfredshed for de mennesker, der har krav på at få deres ønsker opfyldt af biblioteksvæsenet.

Pas på, at vi ikke ødelægger netværket. Pas på, at vi ikke gør mennesker fattigere ved at ødelægge en af de stærkeste kulturinstitutioner, en af de bedste og en af de mest folkelige, vi hidtil har haft.

Vi i SF lider ikke af mistillid til kommunerne, vi lider ikke af mistillid til kommunalbestyrelserne og amtsrådene og bestemt ikke af mistillid til de mennesker, der lever ude i kommunerne – det gør vi nemlig alle – men vi mener ikke, at de er i stand til alene at løse de kulturelle opgaver og ikke mindst den basisopgave, det er at give børn og voksne viden, baggrund, information og inspiration, når nettene bliver gjort svagere, og når pengene forsvinder ud ad bagdøren bl.a. ved beskæringer af bloktilskuddene.

Bernhard Baunsgaard (RV):

I anledning af, at kristeligt folkeparti, forstår jeg, nu vil have forbud på kulturområdet – i dag gælder dette forbud videoområdet – vil jeg gerne sige lidt mere, så man forstår, at

[Bernhard Baunsgaard]

et regeringsparti, der kommer med dette, ikke skal regne med støtte fra os. Jeg ved ikke, om de kan finde støtte andre steder i salen, men forbud på kulturområdet, det er ikke os.

Jeg vil gerne have lov til i den anledning at understrege, at alfa og omega for, at en kultur kan blomstre og udvikle sig, for os er frisindet. Jeg sagde i mit første indlæg noget om, at dette måtte være forbundet med tålsomheden. Vi må være prægede af tålsomhed i dansk kultur, og jeg håber, den vil være det – den tålsomhed, som kristeligt folkeparti ikke har. Vi må også være prægede af den ydmyghed, der ligger i, at vi ikke tror, at netop vor lille del af verden har fundet løsningen på alt, men vi må også være prægede af den ydmyghed, der ligger i, at vi ikke tror, at de generationer, der kommer efter os, ikke kan finde bedre svar på problemerne. Vi er nødt til at tage konsekvensen af en sådan indstilling; vi er nødt til så at spørge os selv, netop om vi nu opfylder de forpligtelser for dem, der følger efter os. Er vi parat til, og forstår vi forpligtelsen over for dem, der kommer efter os? Giver vi vore børn rimelige kår, eller tager tingene magten fra os, så parkeringspladsen bliver væsentligere for os end børnehaven, hvor de skal lære fællesskab med andre? I mange tilfælde er det jo et enebarn, det drejer sig om, for det er jo alt for ofte vores tilbud til efterverdenen, og det kan et enebarn kun lære i børnehaven.

Men erkender vi også det ansvar, vi har over for børnene? Erkender vi, at det er forældrepligten, det drejer sig om, eller mener vi, at vi kan frigøre os, at vi kan smyge os udenom og ved forbud og krav til samfundet og dets institutioner slippe billigere om ved forældrepligten, så vi tror, at vi kan slippe i stedet for at hjælpe vore børn til at få den kulturklangbund, uden hvilken al kultur er forgæves? Jeg kan ikke se andet, end at det, kristeligt folkeparti lægger op til, er at smyge sig uden om forældrepligten og lade andre klare det og tro, at det kan gå.

Vi er også nødt til at erkende mangfoldigheden – der er nogle, der har kaldt det alsidighed – i kulturen. Vi er nødt til at erkende, at der er andre, der har andre kulturer, og vi må ikke på forhånd gå ud fra, at vores, bare fordi det er dansk kultur, på forhånd er bedst. Man kan nok blive noget forskrækket over den agitation, der føres her op til EF-valget fra modstandernes side. Jeg har på

fornemmelsen, at kun dette, at man på forhånd går ud fra, at dansk er bedst, kan give undskyldning for noget af den propaganda, der drives.

Vi er nødt til at forstå frisindet, at frisindets væsen ikke er undertrykkelsen, men tværtimod, at vi giver plads for det, vi ikke er enige i. Vi må forstå, at vi stiller kravet sådan, at det ikke er et krav om, at det skal ske på en bestemt måde. Vi må forstå, at der skal være plads til de andre.

Det, jeg frygter for, er, at man for let slipper uden om det hele, hvis man ikke sætter frisindet først og så tager de pligter på sig, som man har som forældre, og ikke overlader det til samfundets institutioner og tror, at man kan klare sig med forbud.

(Kort bemærkning).

Jimmy Stahr (S):

Jeg er meget enig med hr. Bernhard Baunsgaard i hans tale om frisindet. Jeg er også enig med ham i spørgsmålet om forældrepligten og forældreansvaret. Men der forbliver et spørgsmål tilbage, når det drejer sig om børnene, hvor forældrene ikke har nogen mulighed for at udøve deres ansvar eller deres pligter. Det er bl.a. derfor, at vi mig bekendt kun har censur eller forbud et eneste sted i en lov, der er vedtaget med de radikales medvirken, nemlig loven om statens filmcensur. Jeg mener at kunne huske, men jeg vil ikke lægge hovedet på blokken, at de radikale netop var med til det dengang for at hjælpe forældrene.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg vil gerne takke hr. Bernhard Baunsgaard for hans indlæg. Frisind som respekt for mindretal er jeg meget enig i; det præger f.eks. den friskolelovgivning, vi har herhjemme. Jeg er også enig i, at en stærk overbevisning fordrer respekt for andres overbevisning. Jeg er også enig i det, hr. Bernhard Baunsgaard sagde om forældrepligten.

Men så må jeg gøre én tilføjelse. Jeg ønsker ikke et generelt forbud mod kulturelle aktiviteter, og det var det, jeg forstod hr. Bernhard Baunsgaard spurgte mig om efter mit første indlæg, men jeg mener, at der på videoområdet er aktiviteter, som jeg vil be-

[Kofod-Svendsen]

tegne som antikultur, og som reelt er udtryk for psykisk vold. Det er over for antikulturen, jeg ønsker lovgivning, som implicerer et forbud.

Når det gælder det, hr. Bernhard Baunsgaard sagde om, at man skyder forældrenes ansvar over på samfundet og ligesom stiller forældrene op mod samfundet, vil jeg i tilslutning til det, hr. Jimmy Stahr sagde, sige, at der her netop må ske et samarbejde mellem forældrene og samfundet, så samfundet ikke er med til at modarbejde forældrenes ønske om at beskytte mod det, jeg kalder psykisk vold.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Der eksisterer ingen mulighed for samarbejde mellem ordentlige forældre og samfundet om et forbud på videoområdet. Der eksisterer en mulighed for mellem ordentlige forældre og samfundet i samarbejde at forhindre, at andre mishandles, men der eksisterer en mulighed for samarbejde i, at vi giver oplysning til forældrene. Oplysning er det, dansk filmcensur i dag bygger på, og det er det, jeg gerne vil være med til at vi bruger på videoområdet. Vi skal gøre forældrene opmærksom på, hvad det er, der er i den kassette, man køber, men ikke noget forbud. Har man én gang rakt – som ordsproget siger – fanden en lillefinger, så tager han hele armen med, så er der intet stop.

Formanden:

Hr. Bernhard Baunsgaard ved godt, at man heller ikke i citater må bruge eder.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefod (SF):

Jeg vil bare sige til hr. Kofod-Svendsen, at vi selvfølgelig også i SF synes, at der sker en kolossal udbytning af børn med den videovold, der produceres, men vi tror ikke på, at et generelt forbud vil have noget som helst zweek, bl.a. fordi det så er et spørgsmål, hvad man skal forbyde, og hvilken censur man laver på andre områder, og hvem der skal vurdere det.

Det, vi ønsker, er en udvidet mærkning som den, arbejdsgruppen om børn og kultur allerede har taget initiativ til. Vi ønsker gen-

nemført en mærkning ligesom den, man har på børnefilmcensur, og så lægger vi meget stærk vægt på at få igangsat en alternativ produktion og distribution af video samt at få skabt nogle videoværksteder, hvor børn selv kan få lov til at være med til at producere video og selv kan finde ud af, hvad medierne kan bruges til positivt, og hvordan de kan bruges til at forvrænge virkeligheden. Jeg håber, at hr. Kofod-Svendsen, når det forslag igen kommer frem – og det gør det – vil støtte det.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

For meget længe siden drøftede vi en ændret byrdefordeling mellem kommunerne og staten på det kulturelle område. Jeg vil gerne sige til hr. Lasse Budtz, at jeg dog ikke er så bekymret over den uensartethed, som hr. Lasse Budtz fremhævede, selv om jeg er helt enig i, at den eksisterer, men det har vi også på folkeskoleområdet og mange andre områder. Jeg tager dog med glæde imod tilbuddet om, at vi kan drøfte en ændret byrdefordeling, for det er klart, at det får mange til med det samme at fare op og sige, at nu er der tale om besparelser, nu er der tale om at vælte noget over på kommunerne osv. Det er faktisk ikke tilfældet, men jeg mener, at man kunne udnytte ressourcerne, udnytte mulighederne langt bedre, hvis vi fik en aftale med kommunerne om, hvordan vi egentlig skal fordele byrderne.

Hr. Bernhard Baunsgaard udtrykte meget tidligere bekymring om, hvorvidt beslutningerne nu kunne træffes i disse små områder; det var sådan en vis mistillid til de lokale politikere. Det vil jeg gerne tage afstand fra. Jeg mener ikke, der er noget som helst, der tyder på, at de lokale politikere er mindre interesseret i eller har mindre kærlighed til det kulturelle område; det er dem selv, der hovedsagelig har bygget det op. Det viser sig da også, når vi f.eks. ser, hvad der er sket på biblioteksområdet, som mange frygtede nu ville blive det store spareobjekt, at der selvfølgelig er sket nogle besparelser, der svarer til ca. 1,7 pct., men det er præcis det, der er sparet på andre områder i den kommunale sektor. Så der har ikke været tale om, at kommunalpolitikkerne jagtede det kulturelle område eller bibliotekerne, men det er klart,

[Ministeren for kulturelle anliggender]

at det på et lille område betyder forholds-mæssigt meget, at man sparer.

Jeg skylder fru Ingerlise Koefoed et svar om praktik på arkitektskolerne. Jeg kan sige, at det ligesom forskningsstillingerne afventer den stillingsstruktur, som vi håber at få sat i gang fra 1985.

Hr. Lasse Budtz efterlyste øget indsigt med kulturministerens dispositioner. Jeg vil byde hr. Lasse Budtz hjertelig velkommen i kredsen af folketingsmedlemmer, der stiller spørgsmål til ministeren, som kalder ministeren i samråd, og som gennem udvalgets almindelige del søger at få disse ting uddybet; det synes jeg ville være glimrende, og jeg glæder mig til mange gode debatter i kulturudvalget.

For billedkunstnerne havde jeg forestillet mig følgende forbedringer: for det første den nu ofte omtalte klækkelige forhøjelse af Statens Kunstfond, som både vil betyde, at der kunne uddeles flere arbejdslegater, og at det måske giver flere rejsemuligheder til nogle af disse kunstnere, og at der skulle kunne købes yderligere kunst ind, hvilket jo indirekte støtter kunstnere. For det andet har vi allerede på finansloven i 1984 afsat 300.000 kr. til yngre kunstners udstillingsvirksomhed, hvad der er en specielt målrettet hjælp til dem. Jeg vil allerede nu forudskikke, at der fra dette billedformidlingsudvalg, der har siddet – selv om jeg har udtrykt en vis skepsis over for yderligere penge til formidling, så længe vi ikke har bragt kunstnernes forhold i orden – kunne gives penge til et udstillingsvederlag til billedkunstnerne, således som det allerede praktiseres i nogle kommuner i dag. Jeg vil ikke lægge mig fast på den endelige løsning, da vi ikke har drøftet betænkningen endnu, men jeg kan i hvert fald sige, at jeg kan forestille mig noget i den retning.

Jeg blev spurgt af socialdemokratiets ordfører om, hvorvidt der nu var tale om en ændret målsætning på biblioteksområdet, fordi jeg i redegørelsen konstaterede, at der ikke er obligatorier for andet end bøger. Det er en ganske klar og nøgtern konstatering efter bibliotekslovens vedtagelse og ikke noget som helst andet. Jeg forestiller mig ikke, at der skal opkræves gebyrer, heller ikke for lån af plader eller bånd. Jeg har tidligere nævnt, at man, hvis man ville ind på de nye medier, video og alt muligt andet, nok måtte til at overveje, om også dette kunne ske vederlags-

frit, fordi det er så store investeringer, at det måske engang kan føre til, at man bryder gratisprincippet på nogle områder. Men det er ikke en løsning, jeg selv går ind for eller ønsker; jeg siger bare, det ikke er sikkert, at man kan blive ved med at afvise diskussionen, hvis man vil ind på disse meget dyre investeringer, for hvor skal man så skaffe penge til det fra?

Så skylder jeg hr. Kofod-Svendsen et svar på spørgsmålet om videokampagnen fra arbejdsgruppen om børn og kultur. Jeg kan sige, at ca. halvdelen af videoforretningerne pr. 1. maj 1984 er tilmeldt denne kampagne, og det vil sige, at de fremlægger disse lister og foldere rundt omkring. Der er 95 filmtitler ud af 120 mulige, der er gennemgået og klassificeret. Filmliste nr. 2 er netop udsendt, og nr. 3 forventer vi udsendt i slutningen af maj 1984. Der vil i alt blive udgivet 6 filmlister. Den folder, der er blevet trykt, er nu blevet genoptrykt, og den er udsendt i 80.000 eksemplarer til videoforretninger, biblioteker og andre institutioner og skoler. I øvrigt vil vi udarbejde en rapport, når kampagnen er afsluttet.

Baggrunden for kampagnen, vil jeg gentage, er, at vi ønsker at placere ansvaret hos forældrene. Det er forældrenes ansvar, men det er klart, at vi gerne vil stå til rådighed med noget bedre oplysning og gøre opmærksom på problemet; det forsømmer jeg faktisk ikke selv en lejlighed til, når jeg er ude – bl.a. med hr. Poulsgaard – for jeg synes, det er vigtigt at gøre forældrene opmærksom på, at dette problem eksisterer. Meget ofte er børnene jo alene hjemme om eftermiddagen og kan således se alle disse film.

Men jeg vil gerne understrege, at jeg synes, der er stor forskel på at lave et forbud i offentlige lokaler med filmcensur osv., når det drejer sig om biografteater, og så gå ind i folks private hjem og lave forbud om, hvad man må foretage sig inden for hjemmets fire vægge. Jeg synes, der er en væsentlig forskel, og derfor vil jeg være meget tilbageholdende med at hylde denne forbudstanke, som nogle føler sig mere tiltrukket af.

Må jeg endnu en gang forsøgsvis takke ordførerne for den udmærkede deltagelse i debatten; jeg synes, det har været en meget nyttig og meget givende debat – og den har også været lang.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Da kultur er baggrunden for hele vores eksistens, har denne debat forhåbentlig ikke været for lang.

Jeg vil gøre ministeren opmærksom på, at jeg ikke fik svar på mit spørgsmål om, hvorvidt der forelå planer til bedring af billedkunstnernes liv, men det kan jeg måske få.

Det, der kalder mig op, er den frygt, jeg talte om, og især frykten for den kultur, der foruroliger ude i kommunerne. Thistedssagen er et godt eksempel på, hvad det er, jeg er bange for. Det var blot en børnebog af en lokal forfatter, Bent Haller – børnebogen hed »Katamaranen« – og den førte til et forbud i Thisted, til trods for at bogen »Katamaranen« blot talte om følgerne for vore børn af, at de bor i de store beboelsesbetonsiloer. Det er den frygt, jeg er bange for der kan komme i de små, lukkede samfund.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Kulturministeren nævnte, at der ikke er nogen normer og vejledninger på biblioteksområdet, og det er jo desværre rigtigt. På andre områder har man det; f.eks. har man noget, der hedder det vejledende lærerskema-timeforbrug inden for folkeskolen, som bliver brugt ude i kommunerne til at checke, hvor man er i forhold til vejledningerne. Der er altså ikke noget sådant på bogområdet inden for kommunerne. I den undersøgelse, jeg mener blev lavet i 1982-83, viste der sig nogle fantastiske store forskelle fra kommune til kommune, så vidt jeg husker fra et forbrug på 90 kr. pr. indbygger i én kommune op til omkring 400 kr. pr. indbygger i en anden kommune, og det er jo nogle fantastiske store afstande. Vi må da i hvert fald gå ud fra, at man dér, hvor de små beløb bliver anvendt, har et ringere fungerende biblioteksvæsen, end man har dér, hvor man bruger de 400 kr.

Der er også faldet nogle bemærkninger om selve antallet af bøger, man anskaffer. Jeg tror egentlig, at man skal søge en del af årsagen i, at man – og det må vel være fra Kommunernes Landsforening – melder ud, at bogpriserne vil stige med 7 pct., og så anslår man, hvor mange bøger man kan få for

de 7 pct. Men når den faktiske prisstigning er mellem 13 og 14,2 pct., så må det gå ud over ét sted, nemlig ud over antallet af bøger, man får anskaffet.

Må jeg i øvrigt benytte lejligheden til at sige tak for tilsagnet om, at vi får lejlighed til at se på hele indvandrerbiblioteksproblematikken; sådan forstod jeg i hvert fald ministerens udsagn om det spørgsmål.

Til allersidst vil jeg sige noget om servicen med hensyn til bogsøgningen – og dér er vi jo altså inde på oplysningskontoret igen; dér kan det altså ikke nytte noget, at man siger bare tilnærmelsesvis noget i retning af, at det skal nok gå, og at det måske kun bliver lidt ringere. Oplægget går ud på, at vi skal have nedbragt styrken fra 14 til 1,4 efter ministerens opgørelse – der er andre tal på 3 eller 4 – men det er i hvert fald en kraftig nedskæring, og vi kan altså ikke tro på, at det skulle medføre en bare nogenlunde uændret service eller noget i den retning; der må være tale om en klar forringelse.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg bliver nødt til at gøre en bemærkning om indvandrersamlingen, for at der ikke skal hænge noget i luften om, hvad jeg har lovet og ikke lovet. Det er faktisk sådan, at den rent fysisk bliver overført til depotbiblioteket i juni måned. Det, jeg gav tilsagn om, var, at jeg gerne med det samme – i morgen, eller inden folketinget tager hjem – ville redegøre i kulturudvalget for, hvorfor jeg har fundet, at den løsning var den absolut rimeligste, for jeg er temmelig sikker på, at det er den bedste løsning, der findes. Men jeg vil gerne understrege, at dette, at man nu flytter indvandrersamlingen til depotbiblioteket, ikke behøver at betyde, at den skal ligge dér i al evighed. Der har bl.a. været planer fremme om et indvandrershus på et eller andet tidspunkt centralt placeret – hvad det så er – og i den forbindelse kunne man jo overveje at flytte samlingen tilbage om nogle år. Det kunne vel også være, at depotbiblioteket skulle bruge pladsen om nogle år. Det behøver altså ikke at være en løsning, der varer i al evighed. Men jeg er bare nødt til at gøre opmærksom på, at det tidsmæssige her er et problem, for nu må vi have flyttet den sam-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

ling, efter at det ikke har vist sig muligt at få den huset andre steder.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg vil ikke sige, at det lykkedes kulturministeren at slå benene væk under mig, men jeg vil i hvert fald gerne give udtryk for, at jeg er lidt forundret over, at afgørelsen af dette spørgsmål skal finde sted, uden at kulturudvalget – så vidt jeg er orienteret i hvert fald – overhovedet har hørt om det. Jeg vil gerne spørge ministeren, om ikke ministeren finder det rimeligt, at man havde spurgt folketingets kulturudvalg eller taget det op til debat, forinden man havde truffet afgørelsen, men jeg forstår på det, ministeren nu siger, at afgørelsen er truffet. Den er så også truffet helt på tværs af, hvad Indvandrerne Fællesråd i Danmark har udtalt om den sag, for de siger faktisk til ministeren, at hvis ministeren vil gøre det, så lad være med at give os penge overhovedet, for vi vil hellere være fri. Det er faktisk det, der står i brevet af 14. maj 1984 til ministeren.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg skal ikke opfordre kulturudvalget til at gøre noget som helst, for det må kulturudvalget selv om, men hvis jeg sad i kulturudvalget i øjeblikket, ville jeg bede ministeren om at komme i samråd i denne sag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Bjørn Elmquist* har meddelt mig, at han på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 28. maj samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlem af folketinget *Røbert Pedersen* har

meddelt mig, at han ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov, jfr. folketingets forretningsordens § 42, stk. 3, litra c, fra og med den 24. maj samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Arbejdsmarkedsudvalget har afgivet beretning over:

Forslag til folketingsbeslutning om arbejdsløses ret til at lave nærradio-, lokal-TV- og folkeradioudsendelser uden reduktion af deres dagpenge. (Beslutningsforslag nr. B 52).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Boligudvalget har afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Lovforslag nr. L 145).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Retsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til folketingsbeslutning om en øget indsats mod volden. (Beslutningsforslag nr. B 27).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Kulturudvalget har afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til lov om ophævelse af lov om forbud mod videresalg af billetter til offentlige forlystelser. (Lovforslag nr. L 83).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljøudvalget (23/5 84):

Udtræder: Carl Martin Christensen (KF)

Ny stedf.: Rønholt (KF).

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 24. maj 1984, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.28